

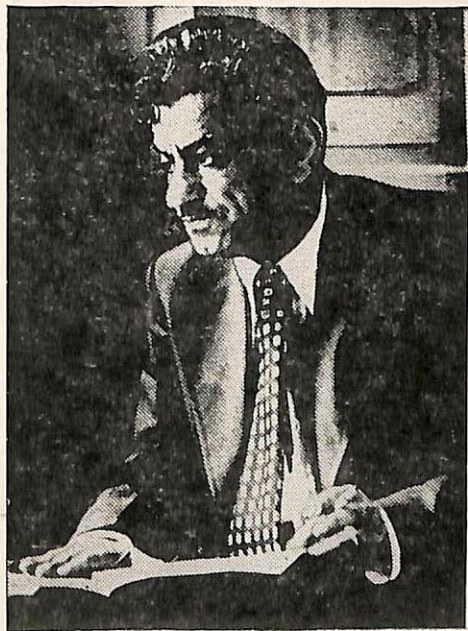
بختیار و فابزاده

فوغ غام

پاکستان، یازمچی ۱۹۸۲

بختيار و فابزاده

М. Ф. Ахундов adına
Azərbaycan Respublikası
KİTABXANASI

الوان چيچكلر

آذربايجان اوغلويام

آذربايجان اوغلويام،
اودو الله سانميشام.
آنام تورپاق،
آتام اود،
من اوددان يارانميشام.

اود كيمي ايستى قانلى،
سئل تك دلى قانلييام.

C(A3)2
B13

وهايزاده پ.
«موغام» شعرلر و پوئما
۱۳۶ صفحه

بختيار وهايزاده نين بو كتابينا مختلف ايللرده
يازديغي شعرلر، قوشمالار، غزللر و «موغام» آدلى
پوئماسى داخلدير.

حیات قدر قدیم،
تورپاق قدر شانلی یام.

اود کیمی یانديرانام،
سو کیمی سوندوره نم.
منی یاندير سالاردا،
سودا باتیر سالاردا،
ینه منم،
من منم!

کوکوم اوسته بیتیمش،
شهرتیم وار،
شانیم وار.
منیم گله چکله ده
ئوز عهد — پیمانیم وار.

آذربایجان اوغلو یام،
آت بئلینده دوغولدوم.
زمانین قازانیندا
نچه دفعه داغ اولدوم.

منیم دامارلاریمدا
گور سیلر چاغلایمیشدیر.

آنام، جنگی لر اوسته
منی فوندا قلامیشدیر،

آذربایجان اوغلو یام،
مین ایلدیر
ئوز آدیمن
کشیکنده دورموشام.
سلاحیم اولمایاندا
نفرتیمی باریتک،
قلیمه دولدورموشام...

هنر گوسترمه یینجه
آدسیز یاشامیشام من.
ده دم قورقود آد ویردی
منه ئوز هنریمدن.

یولوما نور چیله یین،
قولوما قوت ویره ن
عشقیم،
اوستادیم اولدی:

آدیم دوغدو هنردن،
هنریم، آدیم اولدی.

آذربایجان اوغلویام،
یاثیم آدیمدان قدیم.
هیچ کسین تویوغونا
عمروده «کیش» دیمه‌دیم.
کیمسه‌نین تورپاغیندا
گوزوم یوخ؛

بیلسین عالم
تورپاغیمدان بیر چره‌ک،
کیمسه‌یه ده بیرمهره‌م.

من بیر قدیم ماهنیام
خاللاریم الوان — الوان.
موسیقیم قره‌باغ‌دیر،
سوزلریمسه — نخچوان.
بو تورپاقدا یارانمیش
کوراوغلونون جنگیسنی،
قیر آتین اوزه‌نگیسی!

ئوزومه وورولما‌دیم،
سئوینجه‌ده گورموشم من.
ستم‌ده،
درده،
غم‌ده...

صابرین گوز یاثیله
ئوزومه گولموشم‌ده،
چنلی بئلدن دوشه‌لی
چیشیرلاری داغ‌یدیپ
گنیش یوللار سالمیشام.
چنلی بئلدن ده اوجا
داغلارا اوجالمیشام.

اوجالسام دا گون‌به گون
دوننکی سون ذرومه
بوگون ینه «آز» دیدیم،
تاریخین کولگه‌سینده
دالالانان بیر ائللین
صاباحی اولماز دیدیم!..

نه‌ایده‌ک که، زمانین
اوغورسوز یوللاریندا
ایکییه بولونموشم.
ایکی باشلی، بیر قلبلی
بیر‌بدنه دونموشم.

هم تبریز، هم باکی‌دیر،
مکه‌م، مدینه‌م منیم.

باسپورتسوز یاشار بوگون،
ایکی وطنی اولان
آذراوغلوم، غفاریم،
علیم، مدینه منیم.

بالاش، بیز ایکیمیزده
بیر آنانین اوغلویوق.
بیز که، آذراوغلویوق
هر ایکیمیز ازلدن،
بیر مسلکین قولویوق.

اٹلیمیزده بیر بیزیم،
دیلیمیزده بیر بیزیم.
وطنیمیز بیر بیزیم،
دونه نیمیز بیر بیزیم،
اولموشوق بیر وطنده
بیز بوگون باشقا — باشقا.
بیزیم طالع لریمیز
بس نه چون باشقا — باشقا؟

ئوز مسلکیم، ئوز عشقیم،
دائم مندن ئونده دیر.

آذربایجان بایراغی
باشیمین اوستونده دیر!..
عقیده من، عشقیمین،
قانبین رنگی، بایراق،
بوتون آرزولاریمین،
قیزیل چلنگی بایراق.
هر شئیدن بو دنیادا
شرف اوجا
شان اوجا،
زمانین یوللاریندا
من که، سنی توتموشام،
دائم باشیمدان اوجا!..

نویابر، ۱۹۶۶.

وطن وار

هاردایسا بو دمه
دریادا باتان وار.
واردیرسا کومک سیز
فریادا چاتان وار.
دنیادا آلاندان
اولجه ساتان وار.

آتش ئوز — ئوزوندىن

بىردىن — بىرە يانمىر.

بىر شئى بو جهاندا

ايزسىز و سببسىز

بىھودە يارانمىر.

واردىرسا، يارانمىش

مطلق يارادان وار.

وارسانسا...

ئوزوندىن

اولجە آتان وار.

دنيا قورو بىرسىس.

غم چىكمگە دگمىز

يوز — يوز ايتىن اولسون

مىن — مىن دە بيتىن وار.

شكر ايليه لىم كە،

بىزلردىن هم اول،

هم سونرا وطن وار.

آوگوست، ۱۹۸۰.

تکلىك

خيال گاه داغدادىر، گاه دا آراندا؛

گاه گويه يوكسه لىر، گاه انىر انسان.

اطلاقدا بىر ساعت تك اوتوراندا،

يوز ايلين درديله يوكله نىر انسان،

ايله بيل ديوارلار گلير اوستونه،

قولاغىن سسله نىر، قلىبن دوگونور.

آلىشىپ يانيرسان سن ئوز توستونه،

ندالار گوزونده سئوالا دونور.

بىزدىر، تزيوارار دوشونجه لرده،

نفسىنى ويرىپ درد اودار انسان.

ئوزوندىن باشقاسى اولمايان يرده

انسان اولدوغونو اونودار انسان.

بىر گونش بس ايدىر، پرىشان اولما،

سنىن يوز كور قدر گوز ياشىن اولسا.

مىن درد هجوم ايتسه، كونول، سيخىلما،

بىر نفر درد بيلن سرداشىن اولسا.

يارپاڭى تىز سولار تىك آغاچىن دا؛
 آرخاسى يوخدورسا، نجه سولماسىن؟
 مېشەلر سلطانى، مېشەلر شامى،
 آصلانين ئوزوده يالقيز اولماسىن.

دنيايا گلەمەدىك بىز عبث ىرە،
 انسانىق، انساندا بىزە گرەكدير.
 باغاتك قىنىنا چكىلنلرە
 اورەك نە گرەكدير، دىل نە گرەكدير.

چاي چايا قووشماز، سولار داشماسا،
 اولوزون اولوزلا انسيتى وار.
 گويدە بولودلاردا قوشلاشماسا،
 نە ايلديرىم چاخار، نە ياغىش ياغار...

يول تاپا بىلرمى ساز اورەكلرە،
 تىزەنە توخونوب تىللە دگمەسە؟
 چىخارمى غنچەدن تىك بىرجه كرە —
 بىلبون نفسى گلە دگمەسە؟

ئوز ائل — اوباسىنى ترك ايتىدىگىندىن
 تىك — تىنھا دولانير بايقوش، بۇگون دە.
 كوللاردين دىيىندە تىك بىتىدىگىندىن،
 بوينو بۇكوك اولور بىنقىشەندىن دە.

اود وورماسا، قابدا سو داشا بىلمز.
 قوشدا تىك قانادلا داغ آشا بىلمز.
 كوسوون ايکىسى چولە دە يانار،
 بىرى اوجاقددا آلىشا بىلمز.

قلىمە مېن سوزوم، مېن صىجتىم وار،
 مەدىم. سىزدىن، دىل يورولماسىن.
 يىغىلىن، يىغىلىن باشىما دوستلار،
 مېم بىر گونۇمدە سىزىز اولماسىن!

دوستلاردين قلىمى دىر يوردوم، مەسكىم،
 اورەكدە بىر نىسكىل گرەك اولماسىن!
 ساغلىقىم بىر يانا، آدوستلار، مېم،
 سويۇق مزارىمدا هېچ تىك اولماسىن!
 مارت، ۱۹۵۶.

قىزىل گىتىدى، «ساغ اول» ايتىدى،
ئوزون ئولسون،

خىانتىن

تارىخىمىن كۈرە كىندە
داملا كىمى دورور آنجاق
گوجونە باخ،

عصرىمىزە چاتدى سسى.

ساتىلانين بويوكلوگو،

ساتقىنلىغىن درجەسى!

دوشدو گلن عصرلە

خىانتىن بوز كۈلگەسى

نچە - نچە سەھل - سومبات

باش قالدیردى او كۈلگەدن

سسى گلدى او ئۈلكەدن، بو ئۈلكەدن،

سنى چوخدا قىنامىرام

ساتقىنلىغى وقتىن ئوزو

ھنر سایدى

مگر ساتقىن اولاردىمى

اگر آلان اولماسایدى؟

۱۹۸۰.

۱۸

دوزوم

عقل - قوزو كىمى ياتان بىر دىنىز،

كونول - بىر فېرتىنا،

كونول - بىر طوفان.

نچە زھلم گىدىر، نچە بىلسەنيز،

دىنيزىن ساكتجە اويوماسىندان...

كونول دىللندىمى - قورتارىر دوزوم،

خېرىم اولمايىر ئوزومدن منىم.

دوزوم - كۈلەلىكىدىر، نوكرچىلىكىدىر،

نچە زھلم گىدىر دوزومدن منىم.

اورەگىن ايستەگى، رنگ - رنگ، قاتباتات،

ياشايار قايداسىز... ايستەدىگى تەك.

عقل دوزوملودور، اورەك دوزومسوز،

ياشاسىن دوزومسوز ياشايان اورەك!

دوزوم - باشدان باشا عذاب، شكائيت،

ئوزون دە،

بودورمو ياشاماق مگر؟

۱۹

اونون هر غمینی، هر سئوینجینی،
آی اوغول، سینه‌مین باشیندا دویډوم.

آتانین ان بویوک عشقی، مرادی،
شعری دیله گلیب «وطندیر!» - دیدی.
آذر، کوریه بالام، سنه بو آدی،
من ویردیم، بلکه ده وطن ویرمه‌دی.

بلبل چهچه ووروب اوخومازدیمی
اونا بلبل آدی قویولماسایدی؟
گل بو قدر گوزهل قوخومازدیمی
مگر اونون آدی گل اولماسایدی؟!..

آدی‌دا، سانیدا عمل اوجالدير
آد سنی قالديرماز، سن آدی قالدير!..
آتان فرحلتسین عملیریندن،
وطن چایلاریندن گوج آلسین سسین!
سن ائله پاشاکه، آنامیز وطن،
سنه ئوز آدینی حلال ایله‌سین.

مارت، ۱۹۵۹.

دوزمه‌مک - آزادلیق، ۳

دوزمک - اسارت،

بیر گونلوك آزادلیق بیر عمره دگر.

مارت، ۱۹۷۹.

آدگونی

اوغول، نایدا یوخدور بیز قویان آددان،
ئوزون هنر گوستر، ئوزون آد قازان.
ع. ساری‌وللی.

بوگون آد گونوندور آی آذر بالام،
آدیتلا برابر اوجالاسان سن.
بو آدی هدییه ویرمیشیک سنه،
ایسترم، حیاتدا آد آلاسان سن.

وطنین آدیله چاغیردیم سنی،
سنه وطنیمین آدینی قویډوم.

قوجالار

چنه ال اوستونده، ال چوماق اوسته
قوجالار اگله شیر تین باشلاریندا.
سینه بابایتیلی، کونول شکسته،
عمر ورقله نیر یادداشلاریندا.

یاشیدلار کوچ ایدیپ، جوانلار ایشده،
تک — تنها اوتورماق سون علاجلاری.
حیاتین امانسیز یالقیزلیغیندا
توتور لریندن ال آغالاری.
یوموب گوزلرینی دوشونور اونلار،
دورور گوز ئونونده ئوتن زمانلار.

یرده چوخور آچیر چوماغین اوجو،
سونجو حدینه دیره نیب عمر.
دنیا دان آلیفی، دنیا یا بورجو
نه ایمیش؟
دوشونجه نین سونو گورونمور.

چوماغین اوجونا دیکیب گوزونو
اونلار ساعت لرله اوتورور بئله.

فکر بیر گمی که، بیلنمیر یونو.
چیرپنیر، چیخاممیر آنجاق ساحله.

اونلار دوشوندو کجه بوشالار، دولار.
بیردن دوگون دوشهر فکرین اولی.
دوقتازلار باشیندا بیزیم قوجالار،
دوشونجه هیکلی، فکر هیکلی.

اولر دییردیم، اونلار بو قدر
بیکار جا اوتوروب داریخمیر مگر؟
کتاب اوخیاردیم داریخماقچون
اونلارین یرینه اولسایدیم اگر.

بیر قالین کتابمیش هر عمردیمه
اوخوماق ایسته سن، یوم گوزلرینی.
بیکار دگیلمیشلر...

اوره کلرینده
اونلار اوخیورموش ئوز — ئوزلرینی.

یانوار، ۱۹۷۶.

ئوز دنيام منيم

جراحی عملیاتلا گوزلرینی آچماق ایستهین
حکیمه عاشق ویسل بئله دیمیشدیر:
«گوزلریم آچیلماق اولسا منیم ئوز دنیام
بیخیلیب گیده. بونا راضی دگیلم».

قصادان، قدردنمله اوشاقتن
گوزلری توتولبو عاشق ویسلین.
گیتدی آرخاسینجا، او، گیتدی ارکن
قلبینه یاخدیقى اودون، مشعلین.
ظلمته نور ساچدی بیر مشعل تکی،
عشقینی گوز بیلدى، نور ساندی ویسل.
ظلمته گوز یوموب
ئوز قلبینه کی
ایشیقلى دنیا یا قاپاندی ویسل.

— گوزونو آچاریق — دیدی — حکیملر،
او، راضی اولمادی عملیاتا.
دیدى — کورلوغوملا بیر ذره قدر
کوسکون دگیلم که، من بو حیاتا.
دنیا نجه دیرسه قوی اولسون ائله.

آماندیر، منیده راحت قویون سیز،
منیم ئوز قلبیمده، ئوز اوره گیمجه
قوردوغوم دنیا یا توخونماين سیز
ان شیرین، ان گوزهل دیله کلریمدن
سلطنت قورموشام ئوز قلبیمده من.

او منیم خیالیم، او منیم رؤیام،
منیم ئوز دنیا ما تاپیلماز عوض.
بونو بیلیرم که،
خیالی دنیام
سیرین دنیانیزا اصلا بنزه مؤ.

دنیام دنیانیزا اگر تاي اولسا
سولار ایچیمده کی گلوم، گولشینیم.
اوندان قورخورام که، گوزوم آچیلسا
داغیلیب یوخ اولار ئوز دنیام منیم.

دایازی گورموردو کور باخیشلاری
درینی گوروردو...
اونون نه دردی!
چردکه آغاجی، چیچکه باری،
باخیشدا اوره گی گوره بیلیردی.

آتا و اوغول

عزیزیم، بالاسین،
اوره کده اود قلا سین،
من ایستره م بالامی،
بالام ایستر بالاسین،

— اوغول، داما بسدیر، آز یور ئوزونو،
یاردیغین اودونلار گورراون گونو.
— آی آتا، گلیرم، سن کچ ایچری،
— اون دفعه دیمیشم بایاقدان بری،
سوزومه باخمیرسان... اگر گلمه سن
سویوقدا سنینله دوراچاغام من.
— ئوزون بیل، دوراوردا، گرک بو آخشام،
بونون هامیسینی یاریب قورتارام.
— آی بالا، سویوقدور، گل قیزیش بیر آز،
— کیشی ئوز ایشینی صاباها قویماز...

آتا چوخ یالواردی، اوغول «یوخ» دیدی،
دیدیکی سوزوندن گری دونمهدی.
بیردن ایوه کچدی آتا بو آرا،
قوجاغیندا اوشاق چمخدی باییرا.

ظلمته نور ساچدی بیر محشل تکی،
عشقینی گوز بیلدی، نور ساندی ویسل.
ظلمته گوز یوموب ئوز قلبینده کی
ایشیقلی دنیا یا قاپاندی ویسل.

مین شعر یاتیردی هر نفسینده،
بلبل تک ئوتوردو گل هوسینده.
چیچکین عطرینده، قوشون سسینده
یاتان معنلاری تاپاندی ویسل.

اودو سودا گوردو، خیری شرده،
سئوینچین سیرینی تاپدی کدرده.
گوزلونون یهردن آشدیغی یرده
آتینی دورد یانا چاپاندی ویسل.

آپرل، ۱۹۸۰.

بوئو گوره ن کیمی اوغول بوزاردی.
 غضب قیقلجیمی اوزونو ساردی.
 دیلمندی: — آی آتا، سویوقدور آخی،
 نیه چیخارتميسان چوله اوشاغی؟
 آتا گولومسونوب سویله دی: — نهدن
 بئله قوروپورسان اوشاغینی سن؟
 منیم اوشاغیمسان بس آخی سنده،
 من سنی سویوقدان بایاق گودنده
 سوزومه باخمیردین... بئله دیر قایدا،
 بالاسینی ایستر هر کس دنیادا.

نویابر، ۱۹۵۶ء

آنا هدیہ سی

آنام نماز اوسته ال آچیب گویه
 آلاها یا الواریر «یاریم» — دییه:
 — سن سن خلق ایله ن بو گویو، یری،
 جاندا ن شیرین اولور بالا، آی آلاه.
 سن منیم عمر و مدن کسب ایللری،
 بالامین عمر و نه جالا، آی آلاه!

۲۸

بو نه دیر؟ آرزویا، دیلگه بیر باخ،
 گور بیر نه لر کچیر آنا قلیندن؟
 چوخدور بو دنیا دا هدیه... آنجاق
 عمر دن هدیه گورمه میشم من.

ایستره م، بیر آنا، بیر بالا سوزو
 لفته سوزلرین ئونونده گیده.
 اوجا اولدوغوندا ن آنانین ئوزو
 اوجادیر، بویوکدور هدیه سی ده.

چوخدور هدیه لر انسان آدینا:
 قیمتلی زینتله ر، قیمتلی داشلار،
 آنا حیات ویریر ئوز اولادینا،
 هم ده ئوز عمر و دن عمر باغیشلار.

آوغوست، ۱۹۶۲ء

منیم آنام

سوادسیز دیر،
 آدینی دا یازا بیلیمیر
 منیم آنام...

۲۹

آنجاڭ منه،

ساي ئوگره ديب،

آي ئوگره ديب،

ايل ئوگره ديب؛

ان واجىي:

دىل ئوگره ديب

منىم آنام...

بو دىل ايله تانىمىشام

هم سۇيىنچى،

هم ده غمى...

بو دىل ايله ياراتمىشام

هر شعريمى،

هر نغمه مى،

يوخ، من هيچم،

من يالانام،

كتاب — كتاب سوزلر يمين

مۇلفى — منىم آنام!..

يانوار، ۱۹۶۸.

بارماقلار

بارماقلار، بارماقلار!

نه قدر ايشىنىز، عملينىز وار!

كتاب يازىرسىنىز، اوت چاليرسىنىز،

جالاق وورورسونوز، باغ سالىرسىنىز.

سىز چيرتما دا چاليب گاه ايچين — ايچين

معصوم بير كورپه نى گولدورورسونوز.

چكيب ته تيگينى گاهدا تفنگين

يازىق بير انسانى ئولدورورسونوز.

بارماقلار پول سايير، چيچك ده درير،

بارماقلار جان ويرير كمانا، تارا،

بارماقلار، بارماقلار يولدا گوستيرير

نابلد يوللاردا يول آزانلار.

بارماقلار قالديرير ان آغير يوك ده،

بارماقلار جان ويرير داشا، تورباغا.

اوره گين ائلىچيسى قيزيل اوزوك ده،

بارماغا تاخيلير، بلى، بارماغا.

ممکنی، ممکنى، سايماق، بوسوتون؟
نه لره قادردير، بارماقلار ينه؟
بیزیم عصریمیزده بارماقلار ایچون
یارانیپ لاپ تزه بیر وظیفهده.

بیر کیچیک دوگمه نی باسماق! بونه دیر؟
باسدیس، بو دنیا بیر ویرانه دیر،
محو ایتمک بشری، ارضی، هر شئی،
بیر آنذا دنیانی آلت — اوست ایله مک!
ایشه باخ! بو بویدا ارضین طالعی، —
بیر کیچیک بارماغا بند ایمیش دیمک!

انسان ادراکینین یاراتدیقلاری
انسان ادراکینین هده سینده دیر.
گلین، آی انسانلار، بیرلشک باری،
دنیا نین طالعی منده، سنده دیر.

نه لر گورمه میشدیر بو قارا تورپاق،
ایندیجه ساغالیرسینه داغلاری.
بیزیم بیرلیگیمیز کسه جک آنجاق
دوگمه یه اوزانان او بارماقلاری.

نویابر، ۱۹۶۲.

جوانلیقدا — قوجالیقدا

جوانلیقدا —

الر اوزون، دیلر قیسا،

قوجالیقدا —

دیلر اوزون، اللر قیسا.

جوانلیقدا —

گونلر قیسا، ایلر اوزون،

قوجالیقدا —

گونلر اوزون، ایلر قیسا.

.۱۹۷۸

حسرت

بیر گل ایله یاز آچیلماز

بیر ایوده که، کونول آغلار،
توی - دویوندن سوز آچیلماز.
نحس لیک ائله نحس گتیریر،
آه - اماندان گوز آچیلماز.

نفسی ده آل دریندن،
داغی اوینات ئوز یریندن.
سرجه لرین له پیریندن،
قار اوستونده ایز آچیلماز.

اوره گیمیز اولدی شان - شان،
آلدیفیمیز بو یارادان،
هر ئوترگی ماجرادان،
اوره کلرده کوز آچیلماز.

دوشوندو کجه آرام - آرام،
اوتای ایچون گوینهر یارام،
چوخدا که، من بختیارام،
بیر گل ایله یاز آچیلماز.

نویابر، ۱۹۶۱.

وطندن - وطنه

آرازین

بو تایی وطنیم،
او تایی وطنیم.
وطنی گورمگه امانیم یوخ منیم.
بو نجه وطندیر؟
گورمه دیم اوزونو
چاتسامدا بو یاشا.

عمرونده بیر دفعه

بس سلام ویرمزمی
قارداشدا قارداشا؟

بو غمیم، بو دردیم، داغلاردان آغیردی،
آرازین سویونا قاریشیب آخیرام.
فضولی حسرتله غربتدن وطنه باخیردی،
من ایسه...

وطندن - وطنه باخیرام.

اوکتابیر، ۱۹۶۲.

تاریخین قانونو

ایران آذربایجانیندا آنادیلینده
روزنامه و مجله‌لرین چیخماسی
مناسبتیه.

یوز ایللر ظلم اوتوردو عدالتین یرینده.
ظلمه تانیتماق ایچون ئوز یرینی،
قان آخدی

تهران کوچه‌لرینده،

تبریز کوچه‌لرینده.

گورونور، بو قایدا دیر:
کونولرین آتشی قارانلیغی یارماسا،
تورپاق،

اولاد قاتيله آلیشیب قیزارماسا
وطن اقلرینده قیزارمازمیش دان یری.
قانلا سوواریلمالی آزادلیق چیچکلری!

انقلابلار بئشیک، منیم آنا تبریزیم،
تاریخ بویو همیشه

ئوزوندن گوجلورله
سن گوله‌شن اولموسان.

گوزون آیدین،

سن بو گون
چیخب محله‌لیکن ئولکه‌شن اولموسان.
سینه‌ن یاد بیجاغمله چوخ اویولدو قارداشیم،
دیلین ئوز وطنینده غریب اولدو قارداشیم،
او - آتالی، آنالی یتیم اولدو قارداشیم.
دیلین مکتب گورمه‌دی،

کورسولردن قووولدو،
ئوگئیلر دوغما اولدو، دوغمالار ئوگئی اولدو.

ايندى گوزلرين آيدين، ديل دوداقلا گوروشدو،
ديلين كتابا دوئدو، ديلين قزه ته دوشدو.

قورخموش حقدن قاچانلار
يوز ايللرله بو ديلدن
نهچين؟

ييليرسنى سن؟
بو ديلين اعجازلارى اولدوزلارا توخونموش.
تاريخ بويو بو ديلده حق نغمهسى اوخونموش.
حقين ئوز سسى كيمي
بو ديلده عصيان ايتميش احكاملارا نسيمي.
دانشيدير بو ديلده مصرى قلنجين سسى،
ستارخانين غضبى، صابرين قهقههسى.
قورخو دوغور سېدن.
شاهدا نجه قورخماسين
يوز ايللر دوستاق اولان،

آزادلىق حسرتيله ئوز ايچيندن قوورولان
بو ديلين مغزينده كى انقلابدان، غضبدن؟

اييون، ۱۹۷۹.

اوستاد شهياريين سليمان رستمه گوندرديكى
مكتوبونا جواب

بىز بىر دريا قان ويرميشيك
زندانلاردا جان ويرميشيك.
... من ده تكم سيزه قربان،
تك جانيم هاموزا قربان.
شهيार.

«قان ويردينيز»، «جان ويردينيز»
سيز قان سهپپ اود دردينيز.
گوجونوزو گوستردينيز
حقينىز ييه نلره —
بىر عصرده نچه كره.

دردينيزه بىز يانيريقي،
سيزى آنير، هي آنيريقي.
گله جگه اينانيريقي
بىرلشه جك يا گئج، يا تز
او آيريلان اللريميز.

ناحق دگيل آخان قانلار
ويرديگينيز او قربانلار.
قدائيلر، قهرمانلار
ئوز قانينى «وارام» - ديهه
بئى ده ويردى گله چكه.

آزادليغين دگري - قان،
يوخسور اونو ساتان، آلان.
ئوز قانينا غلطان اولان
هئچ ديمه دى جان باهادير.
ويرديگى بئى، صاباحادير.

گاه گوزله دين سن فرصتى،
گاه سسله دين عدالتى،
گاه هنرى، جسارتى
صبر اينده قول ايله دين.
نفرتينى بولويله دين.

قربان اولوم، «قارداش» - ديهه ن
حيدر بابا ديلينه من.
آغ ساققالسان ائلينه سن
دى ستارام، دى بابكم،
ديمه، تكم، ديمه تكم.

بیر اوغلو یوق بیر اوبانین،
منیم قانیم - سنین قانین.
سهندین، حیدر بابانین
قارداشی قوشقار داغیام،
آرخاسیام، دایاغیام.

خدا فرین کورپوسوندن
کچه ممیریک نه سن، نه من.
هله اوردان کچه بیلن
شعریمیزدیر، گیدر گلر،
آرامیزدا کورپو سالار.

یاشامادیق بیز یاد کیمی
اوچدوق قوشا قاناد کیمی.
سنین شکلین اوستاد کیمی
آسیلیب دیر اطاغیمدا
شعرلرین دوداغیمدا.

هرستمه سینه گردیم،
قلبیمده دیر سینه دردین.
منه سلامدا گوندردین

سلام اولسون سلامینا —
آنا دیلملی کلامینا.

سن ئوتورسن شیرین — شیرین
دردلرینی او ائللرین.
یارالانان کونوللرین
ملحمی سن، درمانیسان،
امیدی سن، گمانی سن.

دائیم گوروم سنی ئونده.
ائللریمین دویونونده.
اولادیمین توی گونونده
سن اولاسان ماسابئگیم.
من اوزمان «اوخقای» دییم.

۱۹۸۰

عین یاشداییق

۱۹۸۱ — نجی ایل یانوارین ۲۳ — ده
اوستاد شهریارلا تلفون صحبتیم مناسبتیله.

تلفون تئللری سیزه بو آخشام،
حسرتین نه بویدا احتیاجی وار.

۴۲

خطین بو باشیندا من دایانمیشام،
خطین او باشیندا اوستاد شهریار.

یامانجا کوره لیب اورده کلریمیز
ال اله، دیل دیله، گوز گوزه محتاج.
سیمی آپارین شهریارا سیز،
تلفون تئللری، بیز سیزه محتاج!

اوزونو گورمه دیم هله بیرجه آن،
نیسگیله دونردی بو نیسگیل، بیزی.
آنجاک نچه ایلین دوست، تانیشیدان
یاخشی تانیریق بیر — بیریمیزی.

ینه یولمو چکیر حسرت گوزلرین؟
یوللارا باخماقدان گوز یورولوبدور.
دردلردن سوز آچاق دردلی سوزلرین
آیریلیق دردیله درمان اولوبدور.

چوخ اوچدوق آردینجا فکرین، خیالین.
ایندی ده عملین زمانی گلیمش.
ان بویوک حقلره حقی اولانین
توک کیمی بیر تئلله گمانی گلیمش.

۴۳

ئوزوم تئل اولايديم، آچايديم قاناد
 سىنىلە دورايديم اوزبەاوز ايندى.
 ئوزوموز گوروشە بىلمەدىك اوستاد،
 سىمىز گوروشدو، قلىمىز دىندى.

مىندن خىر آلدىن: — نچە ياشىن وار؟
 سويلەدەيم ياشىمى.

دىلدىن: — مىن آلقىش!
 دىلدىم: — نەيە آلقىش اوستاد شەريار؟
 دىلدىن كە: — جوانسان سن مە باخمىش.
 آرزوم گویرمەدى، كچىپىدىر ياشىم،
 او گونو حياتدا سن گور قارداشىم!

ياشىمىز بىر دگىل، آنجاق ەر زمان
 تقويملە ئولچمەدىك گل بىز ايللرى.
 عىن آغريلارلا يانامىشىق بىز
 مىن سىمىز،
 سن دە كە مىن سىز ايللرى.

شاه سەنە ظلم ايتدى...
 دوغما ائلىندە،
 دوغما وطنىندە مىن اونودولون.

يازادا بىلمەدىن آنا دىلىندە
 آنا قوجاغىنداسن یتیم اولون.

بىزىم بىر كىمەسەدن بىر قىلدىمىز يوخ.
 بىز ايىكى قارداشىق، بىر آنامىز وار.
 بىر بويوك تورپاغىن ايىكى اوغلو يوق
 اوردا شەريارام، بوردا بختيار.

منجه يانيلمایىب ارلر، ارەنلر
 دونن داغ دىدىگىن اوچولور بو گون.
 دونن «مە»، «مە» دىيىب غەرەلنلر
 دوننكى قولونا قول اولور بوگون.

قەرتى بويوكدور ائلىن، اوبانىن،
 وقت ئوز آخارىندان گرى قالمادى.
 چوخ كولكلر اسدى...

حیدر بابانىن
 باشىندان بىر توكده اسكىك اولمادى.

كىم دىيە بىلردى سونموش بىر آغاج
 توتوشوب ياناجاق كولون ايچىندە —
 مىن ايل غرور ايله باشدا گزەن تاج
 آياغا دوشەجك بىرگون ايچىندە؟

همیشه قارایا، آغ دییه‌ن قارا
آغین اللریله دارا چکیلیمیش.
وقت ئوزو دوندریر میخی میسمارا
وقتین یازدیغینی کیم پوزا بیلیمیش؟

درس وارمی تاریخین درسیندن آرتیق؟
بو یولدا نه یول امتحان ویردیک.
اگر ئوزوموزه اینانماسایدیق
اوجروم دره‌لردن نهجه کچردیک؟

اینامدیر یاشادان بیزی ای‌اوستاد،
او بیزی یاشاتدی، بیزده آرزونو.
اینام ئولمه‌ییبسه قورتارمیر حیات
حیاتین سونودور اینامین سونو.

یانوار، ۱۹۸۱.

کمان ناله چکیر...

اوزاق بریتانپادا کمان نغمه‌سی...
هابیل^۱ لال تئللری دیله گتیرمیش.

۱ - آذربایجانین ان گوزل کمانچا چالانی.

بیر خلقلین کوکوندن گلن آه سسی،
باشقا بیر خلقی ده اینیلده درمیش.

باشقادیر بو خلقلین مسلکی، دینی،
فقط بو نغمه‌یه باشلار اگیلمیش.
سویوق قانونلارین داش سرحدینی
صنعتدن سوایی کیم آشا بیلیمیش؟

کمانین سسینده هیچقهریق، الم،
دویان اورده‌کلره اوده‌لنمیدیر.
خزر لپه‌لری ایلله بیل بودم
تمزا ساحلینده لپه‌لنمیدیر.
کمان نه دانیشیر. کمان نه دییر،
بئله ایچین - ایچین نه‌چین اینله‌ییر؟
هجران ئوز حکیمینی ویرندن بری
کمان ناله چکیر وصال عشقینه.
بولونن بیر خلقلین کونول تئللری
کمانین باغزیندا آغلاییر ینه.

کمان سوسان کیمی
قالخیت سالوندان
الینده گل - چیچک بیر جوان اوغلان
آتیلدی صحنه‌یه...

او، گوله — گوله
چپك توپاسینی ویردی هایله.
آلقیشلار آلتیندا اندی صحنه دن
نیندن کمانچا دیندی صحنه دن.

مُر ضیافت ویریر شرفیمیزه،
بو گجه آیریجا حرمت وار بیزه.
بیر کاغذ چیخارتدی هاییل جیبیندن:
— منه باغیشلانان گلون ایچیندن
تاپدیم بو کاغذی، گورون نه یازیر.
اوخودوق...

سوزلردن اود — آلوو یاغیر.
اوخودوق کاغذی بیز دونه — دونه.
اوخودوق بیر خلقین فاحه سینیی.
ایشیتدیک، کمانین اینیلتیسینه
سس ویرن قارداشین قریاد سسینی.
— منیم دیلیمده دیر بو مکتوب...
— نه؟

— منیم قارداشیممیش او جوان اوغلان.
تمزا ساحلینه تحصیل دالینجا
گلب خان آرازین ساغ جناحیندان.
بیلیمرم نه دییم کور طالع من؟
ایکییه بولونو بیر آنا تورپاق.

بالاجا بیر چایی کچه بیلمه ن
قارداشلار گوروشور غربته آنجاق.
دالیب قلیمیمیزین هونکورتوسونه
اوخودوق مکتوبو بیز دونه — دونه:
« اولدوزلاری سایا — سایا
آیاق باسیر انسان آیا.
منیم بو تایدان او تایا
الیم چاتمیر سنه، قارداش».
درددن شاعر اولوب او جوان اوغلان،
زمانین غربیه اویونو وارمیش.
یرده بشر آددیمی کچمه نین انسان
گویده لاپ آیادا آیاق باسارمیش!

آنا طبیعتین دوزوب قوردوغو
قایدانی، حدودو داغیدیر انسان.
آنجاق آشا بیلیمیر، کچه بیلیمیر او،
ئوزو یارادتیقی حددن، حدوددان.

هجران ئوز حکیمینی ویرندن بری
کمان ناله چکیر بیر وصال ایچون.
بولونن بیر خلقین کونول تئلری
کمانین سسینده بیرلشیر بو گون.

اوکتیابر، ۱۹۷۸.

قوشمالار و گراییلار

دنیاين

باش چيخارماق هم چتيندير، هم آسان
ابليسيندن، ملكيندن دنياين.
آدم ساتدی بير بوغدايا جنتی.
تورا دوشدو كلکيندن دنياين.

نه گوزلدير، اورهك گنیش، سوز آچيق،
ياشامادیم بير سۇدامی ياريمچيق.
عذاب آدلی دگيرماندان نارين چيخ،
کچه جکسن الکيندن دنياين.

حسرت

اوستاد شهریارا

چکديک، چکيريک بيز که، يوز ايلدن بری حسرت
دوندردی قارانلیقلارا گوندوزلری حسرت.

اوستاد منه شعريله سلام گوندره بیلدی،
کیم قويدو يانان گوزلره اود گوزلری حسرت؟

«بير خلقه عدالت» — ديهه ديوانه چاغيرسين،
آهلاردان اويانميش يانان اولدوزلاری حسرت.

شعرينده کی شيمشکلن اود آلميش دلی کونلوم،
بير شيمشگه دوندردی ظريف سوزلری حسرت.

صابر دیدی، «بی غیرت اولور آغلایان انسان»،
تاریخده زبون ایتدی عمل سیزلری حسرت.

ئوز حقیقه بیگانه اولان بختیار اولماز،
چاپمیش، تالامیش دائما دیل سیزلری حسرت.

هم قافیه دیر آدلاریمیز شه یار اوستاد،
انصافمی آيیرسین بوقدر بیزلری حسرت؟

عمری مڤته آلدین، باها سات، گلوم،
مایاسیز بو قازانچ - ئوز ثروتیندیر.

سئوینچ آختاریسران، آل، یاساق دگیل،
درد چکن اوره کن درد قاچاق دگیل.
دنیا ایکی رنگدیر، تکجه آغ دگیل،
بیرینی گوتورمک جهالتیندیر.

بختیار، بیلدیمی سن کیمن، نه سن؟
دی هانسی روزگار دیر باشیندان اسن؟
دنیا نین یاسینا قهقهه چگمه سن،
دنیا نین تو یودا مصیبتین دیر.

۱۹۷۳ - ۱۹۷۷.

بول گوروم

«بختیم، منه یار اول»، دییب چاغلارام،
یار اولماسادا بختیار اول گوروم.
گله چگه امیدیمی باغلارام،
بیر آن سونرا نه اولاجاق بیل گوروم.

آرزوم ایچون بیر مله یه ن جویوردوم،
او تپه دن بو تپه یه یوگوردوم.
نیه قورخوم کفنیمدن؟
نه گوردوم
بئشیگیندن، بله گیندن دنیانین؟

ای بختیار، زمان عمری اریدر،
او دنیا یا گیتمه میشدن چورودر.
آرخاسینجا پالاز کیمی سورودر
برک یاپیشسام اته گیندن دنیانین.

۱۹۷۷.

دولور اوره گینی

دولور، اوره گینی، سئوینجله دولور،
بو حیات انیشلی، یوخوشلو یولور.
دنیا دا درده بول، فرجه بولور،
هانسینی گوتورسن، ئوز قسمتین دیر.

بیر جیدیر دوزدور بو حیات گلوم
بو یولو نه مرله باشا چات گلوم.

ياز آيلارى چاغيلدايان سئلمى سن؟
 بو دنيانى اويونچاقى بيلمىسن؟
 حيات سنى گولدرنده گولموسن،
 هنرين وار، آغلاداندا گول گوروم.

دنيا مىزي ياسا، تويا بولموشوك،
 سو دامىزي اودا، سويا بولموشوك
 عمر و موزو گونه، آيا بولموشوك
 مين آرزويا، مين ديلكه بول گوروم.

۱۹۷۴.

بهانه دیر

دیشلریم توکولدو، ساچیم آغاردی،
 یاشین نه گناهی، یاش بهانه دیر.
 طالیم داش آتدی، باشیمی یاردی،
 بونا داش نیله سین، داش بهانه دیر.

بعضا بهاردا دا سارالیر یارپاق،
 طالین الینده هر شئی اویونچاق،
 انسانی ئولدورن اجل دیر، آنچاق،
 آزار دا، بزار دا بوش بهانه دیر.

۵۴

لاغ ایتمه بدبخته، گولمه ناکاما.
 بدبخت جان آتماقلا یتیشمز کاما.
 بختیمدن قار یاغدی عمر باغچاما،
 بونا قیش نیله سین، قیش بهانه دیر.

من قوزئیلی اولدوم، آرزوم، گونئیلی،
 اونا چاتامدیم، چالیشدیم خیلی،
 بختیار، بختیندن اولدون گیلئیلی،
 بودا سنین ایچون خوش بهانه دیر.

۱۹۶۵.

آلاتورانلیق

منیم قسمتیم دیر آلاتورانلیق،
 گجه یله گوندوزون آراسیندا یام.
 قورولور ایچیمده میزان ترازو
 او گوزله بو گوزون آراسیندا یام.

یوللار آیریجیندا چوخ تالانیشام،
 فکرلر الینده هاچالانیشام،

۵۵

تپه‌دن قورنخوشام، دوزو دانمیشام،
ایندی داغلا دوزون آراسیندایام.

ایلشیب قالمیشام غم چاله‌سینده،
بیر گوزل طلسمین داش قلعه‌سینده.
همیشه قایلار آستانه‌سینده،
باییرلا دهلیزین آراسیندایام.

بختیار، سینه‌دن نچه «من» کچیر،
بیری دردلی کچیر، بیری شن کچیر،
مفتوالی چه‌پرلر سینه‌مدن کچیر،
باکیله تبریزین آراسیندایام.

مای، ۱۹۶۹.

یلان دنیا

گاه باشیما تومار چکن،
گاه ایلان تک چالان دنیا.
گاه سینه‌مه داغلار چکن،
گاه کونلومو آلان دنیا.

گاه داغیلان، گاه قورولان،
بعضا آچان، بعضا سولان
گلنلری یولا سالان
ئوزوباقی قالان دنیا

بیر یاندا آت، بیر یاندا اوت،
سولو گونش، ساغی بولود،
«دووشاناچاق، تازییا توت» -
دیین کهنه فلان دنیا.

مین رنگی وار، مین دونو وار
نچه - نچه اویونو وار
نه اولی، نه سونو وار
یلان دنیا، یالان دنیا!

آوغوست، ۱۹۸۱.

انسان گویده آی کیمیدیر...

چمنلیکده گل - چیچکین
ساغ - سولوندا علفی وار.
دنیا‌دا هر بدبخت‌لیکین
هم ضرری، هم نفعی وار.

وقت، حاکملر حاکمی دیر،
حیات، وارکن یوخ کیمیدیر.
یایدان چیخان اوخ کیمیدیر،
هر عمرون ئوز هدفی وار.

اوره کده دیر سوزون کوکو،
آییرا بیل توکدن توکو.
چوخ آغیردیر مسلک یوکو،
چکه بیلسن شرفی وار.

اورهک، فکرین طلسمی دیر،
هر قاتی بیر لای کیمیدیر.
انسان — گویده آی کیمیدیر،
گورونمه یین طرفی وار.

ایمون، ۱۹۷۸.

دوداقد ا گز

کونول، دولان ائل — ابانی،
او داغدا گز، بو داغدا گز،
لک لک اولوب یرایشینجه،
سن بلبل اول، بوداقد ا گز.

۵۸

هر آتشه، اودا یانما،
سوزون حقسه اونو دانما،
مانات اولوب خیردالانما،
یاقوت کیمی بارماقد ا گز.

اسکیک اولما خیر — شرده،
گون تک گورون سن هر یرده،
دویغو کیمی اوره کلرده،
نغمه کیمی دوداقد ا گز.

سنتیابر، ۱۹۶۳.

اولو

کونول، سنین دنیا ایله
عمروم بویو دعوان اولو.
طمع سنه گوج گلینجه
عقل سنی قووان اولو.

حیات نه دیر؟ عمر نه دیر؟
اریمیشیک سطر — سطر.

۵۹

سۆڤمى يوخولارى

سنى آندىقجا...

اوزماندان كه، اوزاق اولدوزا دوندون،
 سنى خاطرلايىرام هر گجه، هر گون،
 منه آيريلماق ئولومدن بهتر اولدو،
 سنى آندىقجا - خيال دربه در اولدو.
 گورورم، يوخموش حيات، هيچ دئمه، سن سيز،
 بوگونون عنوانى ممكنو دونسىز؟
 يوخولاردان اومورام وصلينى هردن،
 ديمه، امداد يوخايميش خاطره لردن.

بىر ايپه گيم ياغلى فطير
 بىر ايپه گيم ياوان اولدو.

دنيا سنه داردى، كونول
 اوچوشلارين واردى، كونول
 حدودلارى ياردى كونول،
 سينه م ينه يووان اولدو.

هيچ بيلمه ديك بو نه ايشدى
 نه كيديشدى، نه گلميشدى.
 گونئي، قوزنى ير دگيشدى،
 دوشمه لر تاوان اولدو.

اولو كونلوم، اوجا كونلوم،
 دوشدو ساجدان ساجا كونلوم.
 جوان ايكن قوجا كونلوم
 قوجالديقجا جوان اولدو.

فورال، ١٩٧٩.

نه ديمكدير، نه ديمك بين بئله يانماق؟
 سنى آنديقجا آتير، دوييمورام آتاجاق،
 سحریم گلسين، ئوتوشسون، گجه كچسين،
 سويو آتماقلا سوسوزلوق نجه كچسين؟
 ۱۹۷۷.

من درددن قاچاندا...

منیم اورده گيمده ويريب باش — باشا
 دايانير داغ بويدا داغلار سكوتدا.
 بيرى ديگريندن خبرسين، سس سين
 دردلريم شام كيمي آغلار سكوتدا.

زمان، دارا چكير فكري، خيالى،
 زمان، دامجى — دامجى آخير گوزومدن.
 آرزولار باشيما قاخينج اولالى
 ئوزومو سكوتا تاپشيرميشام من.

قالميشام سو اوستده تنها قو كيمي
 فكريمه دار گلير بو يرلر منيم.
 من درددن قاچاندا

بير اوغرو كيمي،
 توتور آياغيمدان فكرلر منيم...
 سولوب اورده گيمده سارالير دن — دن
 هله آچيلمايش تر غنچه لريم.
 ياتماق ايسته ينده دردبن اليندن
 منه يورغان اولور دوشونجه لريم...

من درددن قاچاندا يولدا ايز قالير،
 آلوو كوزدن قاچير، كوزه درد اولور.
 درديمدن قاچاندا درد يالقيز قالير،
 بودا منيمچون تزه درد اولور.

سولان بير چيچگم، گون باتان كيمي
 مين حالا دوشورم بو دوران كيمي.
 بير گونلوك نشئه ميز ئوتور آن كيمي،
 بير آنليق غميميز بيزه درد اولور.

ساراليب يوخ اولور مين آرزو، ديلك،
 بو دردى چكنده اورده كدير، اوردهك،
 دوزنده بوركودن سولور گل — چيچك،
 چيچكه درد اولمور، دوزه درد اولور.

نويابر، ۱۹۶۵.

غزلر

* * *

«گل - گل» دییه هیجرینده کمان تک مله دیم من،
بیر عمری سنین عشقینه قربان ایله دیم من.

آسوده طفلدین، نه غمین واردی: نه دردین،
دردیمله سنین گوزلرینی سورمه لیم من.

حسیم سنه «گل-گل» دیدی، عقلم دیدی «گیت-گیت»
بو قانلی دو گوشدن منه امداد دیله دیم من.

عشقیم ده قاخینچ اولدو منیم باشیما هر گون،
بیر عشقین اوجوندان نه قدر طعنه یئدیم من.

بوز اولموشام

ایویمیزین کانداریندا
ایتیب منیم ایزیم آرتیق.
قوروجا بیر «سلام» قالیب
آرامیزدا بیزیم آرتیق.
من عشقسیز داشا دوندوم،
یوخدور سنه سوزوم آرتیق.

من بوینوندا مرجان ایدید،
پرن - پرن پوزولموشام،
اوجا - اوجا بیر داغ ایدید،
اریمیشم، توز اولموشام،
من بیر یانار وولکان ایدید،
یانا - یانا بوز اولموشام.

نویابر، ۱۹۶۷.

ئوز حسینی دوستاق ایلهین بختیار اولماز،
ئوز عشقیمه ئوز کونلومو زندان ایله دیم من.

فورال، ۱۹۶۹.

* * *

دی، بیلیرسنمی بیر آمالدا یانان کیمدی، گلوم؟
دگیشیب رنگینی تز- تز بویانان کیمدی، گلوم؟

کیمی رؤیادا اویاقدیر، کیمی بیر عمر یاتیر،
بو گنرگاهدا یاتان کیم، اویانان کیمدی، گلوم؟

منی یاندیردین ئوزون، هم ده قیزیندین اودوما،
قیزینان کیمدی، یانان کیمدی، قانان کیمدی، گلوم؟

تیکان آغرتدی سنی، کوكسومه ساپلاندی بیچاق،
چیفیران کیمدی، فقط، برک دایانان کیمدی، گلوم؟

چاتار ئوز کامنه، حسرتده دییهر بختیارام،
او کونوللر که، هر آن نفسینه حاکمدی، گلوم.

مارت، ۱۹۷۸.

مین کتاب سوز یازیریق قلبی اوسانديرماق ایچون
بسر ایدر بیر آخی سوز، مین اوره گی قیرماق ایچون.

دیل قابار باغلادی، بیر نادانا دونم من ئوزوم،
بیر کیچیک مطلبی بیر نادانا قانديرماق ایچون.

سلطنتدن کچر آخرگونو سلطانلار ئوزو،
بیرجه دم، بیرجه نفس وقتی یوبانديرماق ایچون.

اوردولار سارسیدا بیلیمز منیم ئوز مسلکیمی،
بیر حزین نغمه بسایرلر منی یانديرماق ایچون.

عشقینین گوزلری کور ایسه، ازلن یوخ ایسه
نیله ییم من سنی بیر حقه اینانديرماق ایچون؟

بختیارم که، وطن عشقینه یاندیم، یانیرام،
هله یاتمیشلاری غفلتن اویانديرماق ایچون.

۱۹۷۳.

* * *

ینه باغلار او باغلادیر، فقط باغدا گلوم یوخدور،
گلوم یوخدور، بودنیادا آیم یوخدور، ایلم یوخدور.

زمان دونمز ئوز حكموندن... بيز آيريلديق، تز آيريلديق،
ديليم بار ويرمز آي دوستلار، ديهه كه، سئوگيليم يوخذور.

چيچكلردن، كولكلردن من آلام عطريني يارين،
ديلك ئولمز، اورەك ئولمز، سئونلرچين ئولوم يوخذور.

گولوم، اغيار قيلينجيله سئوركن آيري دوشدوك بيز،
بو حسرتدن، بو محنتتن داها مدهش ظلوم يوخذور.

سئويپ يانديم، كولك قالخدى، كولوم سووروللو افلاكه،
منى گزمه بو دنياده، اودوم سوندو، كولوم يوخذور.

آغاج يانسا فغان ايلر، ديهه ئوز دردينى آشكار،
ديمكچون درديمى ياره، بيم وارسا، زيليم يوخذور.

سئينله بختيارم من، آييم سنسن، ايليم سنسن،
بو دنياده منيم سنسيز آييم يوخذور، ايليم يوخذور.

ان علوى، تميز دويغودور انساندا محبت،
عمرون يولونا نور سپير هر آندا محبت.

دنياده محبتله دونور، فيرلانير آنجاق،
محورده محبتدى، بو دوراندا محبت.

آد - سان دا، شرف - شان دا بير اولادى دير عشقين،
شوكتده محبتدى گولوم، شاندا محبت.

مين يول دى كه، سئو، سئوگى دير انساني اوجالان،
يوخ فايدهسى، يوخسا اگر جاندا محبت.

هم ذوقودور، هم جورودور عمرون، او، حياتين؛
انساني اوجالاندا، قوجالاندا محبت.

دنيانى گوزللاشديرير ئوز جلوه لريله
خوشدور دويان انسانه خيالاندا محبت.

من بختيار اولدوم او زماندان كه، سئويلديم،
مين جان ياشادير عزمه بير جاندا محبت!

ماي، ١٩٦٣.

بو قتر سبالدى منى حسرت، اماندان - امانا،
كونلوم آخرده منيم دوشدو گماندان - گمانا.

نچه عالم يازيب ئوز دردينى اظهار ايلهدى،
عاشقين دردى فقط كچدى زماندان - زمانا.

درد و غمندن قورتاریب دوشدو کونول هجر اودونا،
ایله یك ایندی شکایتی یاماندان — یامانا ۱۹

سنی گوردو کده من آنجاق بئله دیل — دیل ئوتورم،
بوشالیر گویده بولودلاردا دولاندان — دولانا...

دیمرم گورمه میشم من سنی چوخداندی گلوم،
گورووم صورتینی یالقیز اولاندان — اولانا...

کونلومون اوسته دوشن کولکه لر الان سیلینیر،
باشیمین اوستونه سن کولکه سالاندان — سالانا.

نچه یول وعده ویریب عهد وفا قیلمادی یار،
بختیار! قلبین آخر دوشدو تالاندان — تالانا.

سنتیابر، ۱۹۶۲.

* * *

ظلمتده یانان، برق ووران بیر اوزوگم من
کونلومده یاتان بیر کتابین ئون سوزویم من.

یوخ، آچمامیشام من هله ئوز کونلومو آشکار،
من، من دگیلم، بیر اولو فکرین ئوزویم من.

۷۰

عشقیم، مرادیم هر گوزه هر یرده گورونمز
قلیمده چاتیلیمیش اوجاغین توستوسویم من.

ایچدین منی باغچاندا گلوم، بیلمه دین آنجاق،
یوز — یوز بولاغین داغداکی بللور گوزویم من.

حسرتلری، ظلمتلری فکریمده اریتدیم،
مین — مین گجه نین گئج آچیلان گوندوزویم من.

بختیم منیم ئوز یاریما یار اولسا نه دردیم،
سویلردیم اووقت، کونلومون ئوز گوزگوسویم من.

یانوار، ۱۹۸۰.

موغام

(بوئما)

ح. عزيز بگين خاطر هسینه.

بلکه...

بیر قوش ئوتور بوداغیندا
 بو نغمه نین لایلا سینا
 چمن، چاییر مورگوله بیر.
 ناله سیله یازیق بیزه

نهسه دیر،

نهسه دیر...

«جیک - جیک»، «جیک - جیک»...

بیلیریکمی دیدیگینی؟

- یوخ، بیلیمیریک! بیز بیلیمیریک!

قوش دیلینی بیلیمیریکسه

گناهکارمی او قوشجیغاز؟

صبرینی باس،

لهجه سینه، ناله سینه،

دیلینده کی غم سسینه

قولاغینلا قولاق آسما،

اوره گینله سن قولاق آس.

او ناله نین آتشینده

ئوز قلبینی اودا یاخسان،

مطلبینی بیلمه سن ده

اوره گینی دویاجاقسان!

تاردا ائله...

او، سیزلا، بیر ایچین - ایچین.

ایچینده دیر هر مطلبی،

ناله سی دیر ایشیتدیگین.

او قوش کیمی

تارین دا ئوز لهجه سی وار، ئوز دیلی وار.

مطلبینن آخری وار، اولی وار.
اول ئوگرن، سن بو دیلین
نقطه سینئی،
ویرگولونو.
آییرا بیل

داغ گلوندن،
باغ گلونو.
آییرا بیل،

اوجاقداکى اود کولوندن
سینه ده کی داغ کولونو.

بو دنیانین آغریلاری، آجیلاری
نجه سیقیر چهارگاهین
بسته نگار پرده سینئه؟
داغلارا چیخ، دقت ایله
قایالاردان یومالانان
دائش سینئه -

ئوز سینئه
سس آختاران قوش سینئه...
او سسده کی

قیریق - قیریق هیچقیریقلار نه ناله میر؟
قرقاولون دوشونده کی رنگلر نه دیر؟

او رنگلرده موغامداکی
الوان - الوان پرده لری،
پیریل - پیریل سسلری گور.
او دوشونور،
همده بیزی دوشوندورور.

نی اوستونده یددی سین،
اویوق - اویوق یووالاری،
نه دیر بیله؟

بلکه ائله

بالالاری پئریک دوشن

قارا توپوق یووالاری...

مسسلر، قیریق بیر آرزونون جان سیمی؟
یووالاری داغیدیلیمیش

چولپالارین ناله سیمی؟

قایالاردان سیزان سویون،

دره لرده آزان سویون

سسلرینی

بیر - بیریندن آییرا بیل.
او، بیردگیل، یوخ، بیردگیل!
آددیم - آددیم، نفس - نفس

داغی دولان، دره نی گز،

باخ هر یرین چیچکینه

بیل، داغلارین چیچکینه،
 دره ارین چیچکینه؟
 چیچکلرین ئوز رنگینده، ئوز عطرینده
 نغمه ده کی سسلری گور، خاللاری گور -
 انیب قالخان کچیدلری،
 جیغیرلاری، یوللاری گور.
 داغا گیدن جیغیرلاردا
 قارشینا باخ، دنیانی گور.
 سیغیرچنین بئلینده کی
 آرشینا باخ، دنیانی گور ^۱.
 بلکه اودا... ییزیم کیمی
 ئولچمک ایستر بو دنیانی.
 بیرجه قاریش یر اوستونده
 بیزه گوستر بو دنیانی...
 سوز وار، قلبه یول آچمایان
 عادی بیرسس، قورو نفس،
 سرده وارکه،
 سوزون دییه بیلمه دیگی سوزو دییر.
 ائله سسین ئوزو شعر، سوزو شعر.

۱ - سیغیرچنین بئلینده کی آغ خط، افسانهیه گوره آرشین-
 دییر، سیغیرچین بو آرشینلا دنیانی ئولچور.

سوز - قلبه ده کی بیر مطلبین
 ئوز سسیدیر...
 نغمه - سسین شعریتی،
 شعر - سوزون نغمه سیدیر.
 بلکه... موغام بیر ناغیلدیر، افسانه دییر.
 بیلکه، اونون بو دنیا یا سوزو نه دییر، قصدی نه دییر؟
 ناغیللاردا بیر گویرچین
 بیر غریبی شاه ایله دی.
 بو دنیانین کله - کوتور ایشلرینی
 رنده لیدی...
 ئوتنلرین دردلرینه دولا - دولا
 اینانا قسیمی بو ناغیلا؟
 بو آرزودور، بو دیلکنیر.
 ائل دییرکه، آرزولاریم،
 گله چکنیر،
 گوله چکنیر...
 بلکه دوزگون بولمه دیک
 بیز اوزمان،
 گویدن دوشن اوچ آلمانی؟
 بیلکه، نیه شیشه ده دییر
 دیوین جانی؟...
 نیه، نیه گوزله ییب ائل
 ۷۷

او « صاحب الزمانی؟ »
بلکه موغام، بیر گوزله‌ییش،
بیر حسرتدیر.

ال وار ایکن، قول وار ایکن،
باش وار. ایکن، دیش وار ایکن
بو گوزلمه، مصیبتدیر!
جانورین آلداتدیغی
شن گلومون - شونگلومون
قانی بلکه... دوشوب تاریز لوك سیمینه؟
موغامداکی هیچقیریقلار
عصیان ایدیر بلکه دیوین طلسمینه؟!
اوره گنینن تئللریندن
او تئللرین نغمه‌سینده

تئللر چکیب تارا، خلقین.
ئوز روحونو، ئوز قلبینی آرا، خلقین.

تانیماقمی ایسته‌پیرسن
گورمه‌دیگین بیر خلقی سن؟
اول اونون نغمه‌سینه سن قولاق آس،
اونو ئوگره‌ن.

ئوز سوزونو، سورغوسونو
خیالینی، دویغوسونو

خلق یاشادیر نغمه‌سینده.
تاریخین بیر دوری یاتیر.
بیر بجمه کی «آه» سسینده.

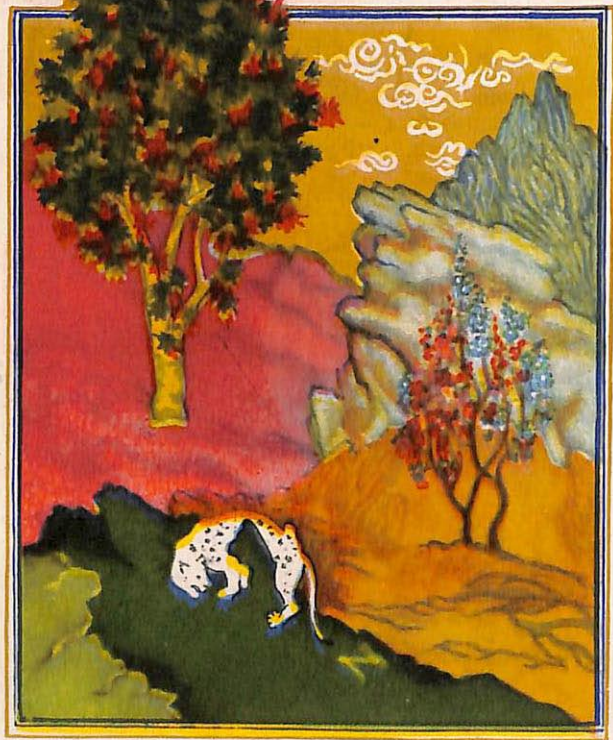
چهارگاهین «مخالفی»
«چالدران» دا آت سالدیران،
قلنجلاردان اود آلدیران
دوگوش سسی...

چهارگاهین «جوهریسی»
کول دبینه
قار آلتیندان

چیخان تنها بنفشه‌نین اوشومه‌سی.
قلنج سسی، قالخان سسی،
بنفشه‌نین اوشومه‌سی!
بیری هنر،

او بیرسی گوز یاشیدیر.
او سرت‌لیکله بو اینجه‌لیک
بیر موغامدا یاناشی‌دیر.

دینله تاری، دینله نئی.
او - کچمیشدن

آستا - آستا صحبت آجان
سس موزهیی...
او - شهرتلی، شانلی موزهی.
او - دانیشان.

همده بیزی دانیشدیران
جانلی موزهی.
گاه سسینده گوی گورلاییر،
گاه اینله بیر حزین - حزین.
هم بابامین یاشیدیدیر،
هم نوه مین!

شور

ورقلمه او تاریخی،
ایکی قلبین حسرتینی
ورقلرده دوگوندورن،
بیر ماراقلی رومان کیمی.
دینله «شور» و
ئوز قلبینی سنه آجان،
هر کلمه سی آلوو ساچان
تاریخ یاشلی بابان کیمی.

گوزو یاشلی آنان کیمی.
توستوسونه امان ایله،
اودونا یان.

دایان، دوشون،
دوشون، دایان!
دینله اونو،

هر گوشه سی،
قوش قونمایان قایالاردان داش ترپه در.
کیرپیکلرده یاش ترپه در.
ماهنیلار وار، آیاقلاری،
موغاملار سا باش ترپه در.
بو دنیائین

آغریسینی،
آجیسینی

دویدونمو سن؟

دویمادینسا
بیر چیچک ده درممرسن،
سن بو حکمت چمنیندن.
دایان، باسما آیاغینی

بو چمنه!

او، سرینی آچماز سنه!
اول ئوگرهن، بو وطنه

هاردان،

هانسی كولك اسیب؟

قارایللر دیلملندیرن

بیر قارغیدان

کیم، نه زمان،

نه دن ئوترو تونک کسیب؟

«شور» نه دییر، نه دانیشیر، نارین — نارین؟

ئوگره، نه وقت قایناغینا داش آتیلیب

داغلارداکی بولاغلارین؟

ئوگره، نه وقت آپارییدیر

سیل، سارانی؟

کیم سالییدیر دیلمن — دیله

بو دهشتلی ماجرانی؟

نیه کسندی سیل، آرانی،

حسرت قویدو او طرفه

خان چوبانی؟

ئوگره، نیه خسته قاسیم

بیردن بئله سایرو^۱ دوشوب؟

کرم نیه

اصلی سیندن آیری دوشوب؟

۱ — سایرو — خسته.

عدالتین شربتینه

ایلك دفعه کیم زهر قاتدی؟

کشیشلری، حمزه لری

کیم یاراتدی،

نه یاراتدی؟

کور اوغلونون نعره سینه،

حق سینه

یر گورلادی،

گوی گورلادی.

دوئن اونون قاپیسیندا بویون بوکن

بو گون نه اوغورلادی

مرد کشینین قیر آتینی؟

نه نه نگار بلکه اوندان

چاغیریب ایلك بایاتینی؟

قوبوستاندا رقص ایلمه

قایالارا، داشلارا باخ،

طبیعتین ئوز الیه

چاربالان چایق — چایق قاشلارا باخ.

جنگی سسی...

بیرلشدیریر گویو، یری.

بلکه ائله بوردان گلیر

موغاملارین ایلك رنگلری،
تصنیفلری، ریتملری...
جنگی سسی...

گومبولداییر ناغارالار،

آغیز آچیر ماغارالار.
قان سیجراییر بئیتلره،
قوللار کچیر چیگینلره:
«هویدو، هویدو، دلی لریم،
یریمین میدان اوستونه.
مواداکى شاهین کیمی
توکولون آل قان اوستونه...»
«...اوجا — اوجا داغ باشیندا
یاز بیر یانا، قیش بیر یانا
تیتره شیر آغزیم ایچینده
دیل بیر یانا، دیش بیر یانا.
چکنده مصری قلینجی
لش بیر یانا، باش بیر یانا!»
جنگی دییر:
— دشمن گلیر، کئچ ایره لی!..
یاللی گیدیر...
بیاندورون، کوراغلونون دایلیری...

بوردا اوخو،

سینه لری نغمه لشن

هر قایانی،
هر سال داشی.
طبیعتین روحوندا دیر
بو او یارلیق، بو نغمه لیک
طبیعتین ئوزو چالیر قاوال داشی.
قایاداکى سرتلیکه باخ،
«جنگی» ده کی مردلیکه باخ
المر سوزور اینجه — اینجه
آیاقلار سا یه مین — یه مین.
یاللی دا بیر وحدت دیر
او سرتلیکه بو مردلیگین...

جنگی سسی...
بیر لشدیریر گویو، یری...
بلکه ائله بوردان گلیر
موغاملارین ایلك رنگلری،
تصنیفلری، ریتملری...
بو رنگلرده، نغمه لرده
ساخلا ییدیر موغاملاردا
صافلیغینی، ئوزلوگونو.
قانادیندا غرور، وقار

جوهرينده غم دوگونو...
 او دوشونور، دوشوندورور.
 گاه يانديرير، گاه سوندورور.
 خالارداكى خيالارلا، فكرلرله
 يوخ بوشالمير،

اورهك دولور.
 بويوك غمين، بويوك دردين
 وقارىدا بويوك اولورا!

آيدان آرى، سودان بلله دوروم منيم
 آى يانيقلى «شور» وم منيم.
 ايسترم كه، الوان - الوان چيچك اولوب
 دولاشديغين پرده لرله
 من سيلم.

«اوجا داغلار» باشينداكى
 «آذربايجان مارالى» نين
 گوزونده كى «قارا گيله»...
 نه نه لرين توخودوغو
 خاليلارين خاناسيندا خانالاندين.
 گلپنلرين اللرينده
 حنالاندين.

گوى گولومون لپه سينده
 سونالاندين.

سوگيليلر دوداغيندا
 يانيپ سوندون،
 سونوب ياندين:

«دریادا گمیم قالدی،
 بیچمه دیم زمیم قالدی.
 چوخ چکدیم یار جفا سین،
 منه ده غمیم قالدی...»

نوروز ئوتوب، یاز باشی دیر.
 بونه سسدیر؟
 گویده توپا بولودلارین
 بیر - بیرله گولشمه سی.
 داغلارداكى قار اوستونه
 خال دوشمه سی...
 دره لرده سویا دونوب
 گولوشمه سی...

مارخالاردا قار اوچقونو
 یازلا قیشین ساواشی دیر.
 نوروز ئوتوب... یاز باشی دیر...
 سیلر، سولار آشپ داثیر،
 بیر - بیرله قوجا قلاثیر.

قایالارین قاباغیندا
او، اگیلیر، او، بۆرولور.
تپهلردن سپهلنیر،

توز — توز اولور.
یایلاقلاری گزه — گزه،
دگیر داشا، انیر دوزه.
آغاجلارین بوداغینا
دوگمه لری دوزه — دوزه...
داشیر، جوشور،
یوللار بویو نغمه قوشور:
«قهرمانی» — قایالاردا شاققیلدا ییب
قهرلنیر.

ساز اوستونده پوهره لنیر.
چمنلره نغمه سینئی یازا — یازا،
گلیب چاتیر
آراز کوره، کور آراز.
هر ایکیسی داغین قاری —
داغین باری.

قوووشاندا
آغ لپدلر رقص ایله ییر:
«آراز باری»، «آراز باری»
بو دویغولار قیشقیرتیمی،

تلاطم لر، قایناملار،
سیغیشمادی بیر یاتاغا
بوداغلاندی سولا ساغا
بیر فصلده نچه کره
دگیشدیردی ئوز یونونو،
ئوز یولونو.

زمان کچدی،
بیر مجرایا سیغیشدیریب
تانیتمدی بو دنیا یا
بیزیم صنعت بهادری — فکرت اونوا..
چو خندان اونودولموش، یری قالمیش یارادیر شور.
بیردن یادا دوشموش بیر ئوتن ماجرادیر شور.
بیر عارفین حکمت دولو سوز صحبتی، عشقی،
حیرتدن عقل ملکینه بیر پنجره دیر شور.
فکرین نه قدر یوللاری، منزللری وارمیش،
اوستونده جیغیرلار آچیلان بیر دره دیر شور.
داغلار باشی آغ، چوللری آل، دوشلری الوان،
هر پرده سی بیررنکه چالان منظره دیر شور.
غربتده وطن حسرتی، یوردوندا بیر آنلیق،
یادداشدا یانیب تزه سونن خاطره دیر شور.

چوخ غره لنیر بختیار ئوز شعرینه هردن،
گویا دییه جکمیش بیزه شمیریله نه دیر شور.

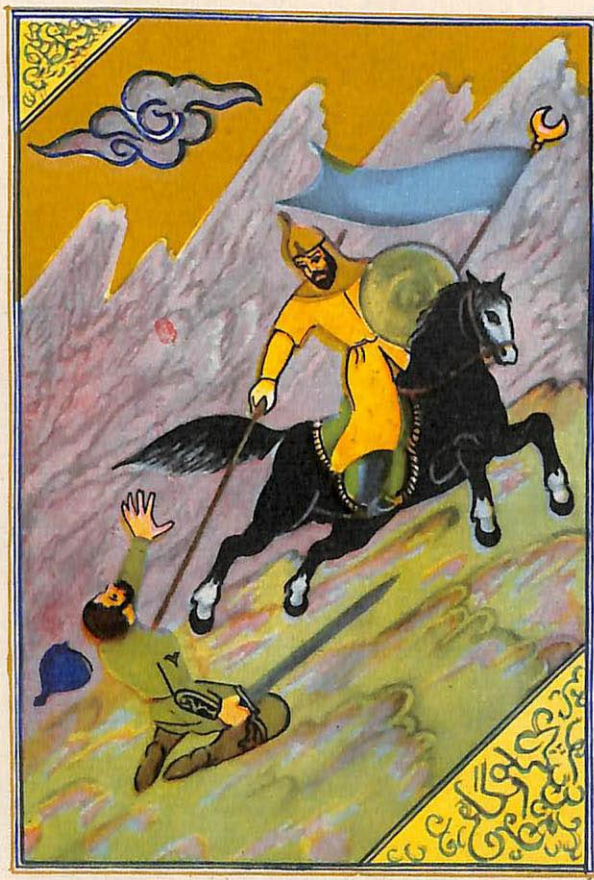
تئلر آغلا سین

شکسته نین زیل گوشه سی -
اسکراندا ویلدایان گولله سسی،
قارا خبر ائل اوبانی دولاندی:
اسکراندا قوچ نبینی ووردولار.
باخیشلاردا گوز یاشلاری سولاندی،
آغی دیدی بوز باغلایان لال سولار.
باباتیلار قارا گیدی اگنینه.
گراییلار غم گوتوردو چیگنینه.
قره باغین چوللرینی قار آلدی،
شکسته نین زیل پرده سی قارالدی:
«اسکراندا داغیتدیلار اربا.
گوروم بو دیاری قالسین خرابا.
نبینن میتی قالدی آرادا
یریسین اوستونه ائلر آغلا سین،
داراسین ساچینی تئلر آغلا سین».

چهارگاه

شاه قالحان آغ دالغالار
کوپوک - کوپوک...
اوجا - اوجا، بویوک - بویوک
قایالارا گاه چیریلیر،
گاه چکیلیر آخین - آخین...
تلاطم لر، هیجانلار
برداشتی دیر، - ئون سوزودور
چهارگاهین،
دبیر: - حیات بیر دوگوشدور،
بیر ووروشدور باشدان - باشا...
راحت لیغی، هیجانلار قوجاغیندا
آرا، یاشا
ان انیشه، قالح یوخوشا،
سئلر کیمی جوشا - جوشا،
سولار کیمی داشا - داشا،
یاشا - یاشا
مایه سینده سسلر اوچور
قاناد - قاناد
نقل اولونور ئوتن گوندن
بیر احوالات:

— فكر لشك.
 — بو بلادان قورتارماغا
 بىر عقللى تدبير گورهك،
 صبر گرک.
 مقامى وار هر ايسته گمين،
 تلمه يين، تلمه يين!
 تاريخلره او، باش وورور
 «ووروش» — ديهه
 آلولانان اوره كلرى،
 او، تدبيرله اووندورور.
 بسته نگار — امان چكىر،
 امانندان امان! امان!..
 شكاي تدبير
 طالعين بو قضا سيندان!
 دشمن، يامان امان سيز دير
 او، قانسيز ديرا
 — نئيله مه لى؟
 — ديشيميزله داش قيرمالى!
 — هانى بيزيم او گوجوموز؟!
 — اوندا آتا — بابالارين شرفينى
 دشمنه مى تاپشيرمالى؟..
 تاسقمى؟

...ياد ئۆلكەدن ئىلچى گىلىب
ئۆلكەمىزە.

— گىرك تىسىم اولاسىنىز
دىير — بىزە.
اولماسانىز...

ساواشنىز...
تېرىنىز وارسا اگر
ساواشنىز.

داش اوستوندى قالمىياچاق
بىر داشىنىز.
آغساقاللار دوشوندولر:
— نەدىر چارە؟

دادا چاتماز بو مقامدا
نە موعظە،

نە مؤذن،
نە منارە.

قارا يىللار قاباغىندا
فكرلردە ھاجالاندى.
بو اونو...

او، بونو داندى.
— كچمىشىمىز شانلى ايدى،
بس گلەجك؟

فكر قالخدى،

فكر اندى.

— تاسقين كولگه سينده

هانسى دىلك چىچكلندى؟

بسته نگار

بسته بويلو نگارلارين

دىلى ايله اينلر، اينلر،

آغى ديهەر قىز — گلينلر:

«دون تىكسن آغى بيزدن،

بئلين باغى بيزدن،

قويمايين ياد ائللينى

آلماغا باغى بيزدن...»

يىغىلدیلار،

داغىلدیلار دونه — دونه

— ئوتن گونه گون چاتارمى

جالاساندا گونو — گونه؟

بىرى قالخدى:

— گونو گونه جالاماغين

نه فايداسى؟

اوره كده اود قالامالى،

گونو اودا جالامالى!

مين — مين فكر

بىرجه بورجو ئوده مه ميش.

قالخان اگدى بئليمىزى

چوخ قيسالتدى دىليمىزى.

قالخان آلتدا قالديقمىز

يئتر بىزىم.

دردلريمىز قلينچ ايله

يئتر بىزىم.

«دگرمانين پريندن

سويو چىخار دريندن،

ائلين سوزو بير اولسا

داغ اوينادار يريندن...»

«چن دومان دوزه ئئيلر

زلفين تك اوزه، ئئيلر؟

اوو بىزىم، اوولاق بىزىم

ياد اووچو بىزه ئئيلر؟»

ايندى بىزه قلينچ گرهك.

نيزه گرهك!

اود بيشيرهك، دمير دويهك!

ايندى بىزه سيللر كىمى داشماق گرهك!

قلىمىزده كولگه سالان

«قورخو» آدلى حصارلارى

آشماق گرهك!

چهارگاهین «حصار» یندا
یاد ائللینین قاباغینا حصار چکن
قلعه لرده

کوره لره اود قالندی،
اوجاق یاندی!

دمیر بیشدی،
چکش آلتدا، سیندان اوستده
خمیر کیمی کونده لندی،
جلالندی.

تاراق — تاراق!

تاق — تاراق!

الده یاراق

وراق، قیراق!

جبهه یاراق!

دمیر اری،

قلینجا دون،

دشمن اوسته دورما، یری!

چکش آلتدا قیضالجیما دونوب آخدی

چهارگاهین پرده لری...

مخالقه:

هجوم، هجوم!

اره نلرین نهره سینه

یر تیتره دی، گوی گورلادی،

اوجا داغلار دما ویریب

اره نلری اوغورلادی!

دشمن قاجیر، بیزیمکی لر تعقیب ایدیر

منصوریه: غلبه دیر، طنطنه دیر:

«عزیزیم سوزه قالدی

بیر شیرین سوزه قالدی.

یاد قووللو داغلاردان،

یورد ینه بیزه قالدی...»

قلبی وولکان تک جوشان عصیان دیر، عصیان چارگاه،

آچمیش هر زنگوله سیندن فکره میدان چارگاه...

شاهه قالخان دالغالار دیر بیر «مخالق» گوشه سی،

دریالار لنگرلدن طوفاندی، طوفان چارگاه.

گوشه لر گوی گورلادیر، یر تیتره دیر، سیل اویتادیر

کونده ریر یاد ائللییه امضالی فرمان چارگاه.

سیملرین مضراب ایله توققوشماسیندان اود چیخار،

یوغرولوبدور بلکه ده چاخماق داشینندان چارگاه

جوهرينده بير حزين ليك، بير خفيفليك ساخلانير،
ايريليدير ئويله بيل جان سرداشيندان چارگاه.

بختيارم، حيرانام برداشتدا چيلغين سسلره،
ايسترم اود آلسين عصرين آتшинدن چارگاه.

قلعه لر

آشرونون قلعه لر
داشلارداكى او اويملار،
دالغاسيمى قطارداكى

حزين، شيرين
پرده لرين؟

برجلرده كى او عظمت،

تمكين، وقار،

بلكه... حصار پرده سيدير چارگاهين؟

سس دوزومو - قلعه ده كى ديشلر كيمى

سيرا - سيرا، آخين - آخين...

ياد ائللينين هجومونا حصار چكىر.

داشدا فكر - سسده فكر...

بويالارى عوض ايدن كولگه لرده

فكر - فكر!..

روحوموزلا اويقاردادير
او باتيقلار،
قابارمالار.

قابارمالار

باتيقلارا كولگه سالار.

نه دوغمادير، نه ايستىدير،

چيغيشلارين باتيقلارا

دوشن تهفيف كولگه لرى -

طاقلارداكى

اويما «ناخيش ليله لرى».

ياد ائللينين باشى اوسته

يومروق كيمى دويوملنن بو قلعه لر،

دشمن بيزه گوج گلنده

اىل اوبايا سيفناق اولار.

بو قلعه لر آزادليقى هله يانان،

توستولنن اوجاقلارميش.

بو قلعه لر تاريخ بويو

نچه - نچه جبهه يارميش.

قيز قلعه سى! آدينا باخ!

«باكره دير، قيزدير قلعه م.

ياخين گلمه، من فوزغونام، من قارتالام.

بو قارتالار مسكنينه

قارا قوشلار كولگه سىنى سالا بىلىمىز.
 قىز قىلەمىن قىزلىغىنى آلا بىلىمىز...»
 «سەن گىلرسەن، سەن گوررسەن» —
 قىلەسىنىن آدىنداكى

مەنایا باخ، مقصدى گور.
 بابالارىن مرامىندان

عبرت گوتورا!
 دىشمىنە او دىبرىكە،
 «اگر گىلسەن

يۇمىرغومون لذىتىنى سەن گوررسەن.
 گىلىگىنە پىشىمان اولوب
 دابانىنا توپوررسەن».
 نەلر دىبرى دىشلارداكى

او باتىقلار، قابارمالار —
 داش اوستوندى چىچىكلەنن
 او يارمالار؟

كىم دىبرىكە، بو قىلەلر،
 يالنىز ائىلە قاللار ايچون
 قالدىرىلان
 بىر قالادىر.

خىر بوردا سرتلىك ايله
 اينجه ليكلر قول — قولادىر.

قوروجوموز، كىشيك چىمىز
 قىلەلرىن سىنەسىندە
 نەلر ياتىر، نەلر، نەلر!
 بو قىلەلر — داش نغمەلر.
 داشلارداكى چالالارا آخار، دولار.

داش اوستوندى ناخىش توتان،
 او فكرلر، او دويغولار،
 گوشەلردە قاققىلداشان
 پردەلردن آشىب داشان،
 حدتلىن سس آخىنى...

باتىقلارىن، چىخىقلارىن
 سىنەسىندە قالخىپ انن،
 سس آخىنى!

مەرە بىر جورە...

مەرفت، قاناچاق ئولجىمىدور موغام،
 مەن اونو ئوزومە محك سانمىشام.
 او محك داشىندا مەن انسانلارى
 صاف — چوروك ايدەرم، يوخلارام مدام.

سن ده يانیرسانسا اگر بو اودا،
دوستومسان...

گورورم ئوزومو سنده،
من ئوز همدیمی، دوستلاریمی دا
تاپیرام موغامین پرده لرینده...

گورن نه دانیشر، نه ایدیر بیزه —
سارله بوکولموش بو گوز یاشلاری؟
اود ساچیر،

داغ باسیر اوره گمیزه
اٹله بیل کوچ ایدیر دورنا قطاری...

او هارا تله سیر؟ نیه گیدیر؟
او، بیزیم چوللری، نیه ترک ایدیر؟
توکولور یارپاقلار، سوسور بولاقلار،
سویوقدان اوشویور، اسیر بوداقلار.
پائیزین سازاگی کسیر اوتلاری.
گویدنه توپلانیر غم بولودلاری...
داغین دومانیمی، سیسیمی گورن،
دومانلی سسلرده بئله هونکورن
آغلاییر آشکار،
یانیر گیزلینجه،

بارماغی آلتیندا تارزن گور نجه
دوگونلو سسلری قوورور، سیجیر.
سسلردن یاش سیزیر،
سودان اود چیخیر...

ای تاریم، ای نغمه، ای پیریم منیم،
سنه نذر دوشور... چوخ یوخسولام من.
نغمه اولاییلر نذریم منیم،
اوداکه، سونو کدور نغمه لریندن...

او مجهول دیلینله، سرلی سسینله
گیزلی بیر عالمدن خبر ویریرسن.
نولار، منیم کیمی سسینی دینله،
گورک، بونا نجه تاب گتیریرسن؟

ای آتام هنرلی، بابام فکرلی،
ای ریخان نفسلی، یارییز عطرلی،
ناغیل نه نه لرین ای لایلای سسی.
اولو بابالارین کمال خزنه سی،
شیرین آرزولاریم، خوش خیاللاریم،
ای مقدس پیریم، ای مدرک تاریم،
دانیش،

نغمه اوخو،

سن حزين - حزين.

آبرولو - حيالى قيزلاريميزين،

اوتانجاق، دوزوملو سئوگيلريندن.

دانيش،

صحبتيته منتظرم من.

دانيش،

نه دن ئوترو آيرى سالدیلار

كرمى اصلى دن،

قيصى ليلى دن؟

نيه طالعلرى داشا چالديلار؟

سینه نه چكىلن بو داغلار نه دن؟

سنين خيالارين، دوشونجه لرین،

دریادان لنگرلى، سمدان درین.

هر خلقين تاريخى

يوز ايل، بش يوز ايل.

گوشه لر رنگ به رنگ:

ياشیل، آل، سارى...

اوردا ور قلنير،

بیر قلین دگیل،

بیر خلقین مین ایلمیک اضطرابلاری...

بیر خلقین تاریخی -

تاریخین یولو.

انیشى، یوخوشو، اضطراب دولو...

سسله نیر موغامین پرده لرینده.

صحبتي آشکاردا.

سرى درینده...

زیلینده - ائله بیل اود قالانییدیر،

یانقینا دوزمه ییب هاوالانییدیر.

بمینه - یانقینى کچیرمک ایچون،

فکرلر، خیالار یووالانییدیر.

بیزکه، بو یوللاری بیر باشا ووردوق،

بیزکه، بیر واحدیک بیر آرزو، کامدا...

ائله بونونچونده... تک منمى؟...

یوخ - یوخ!...

هر کس ئوز قلینى تاپیر موغامدا...

موغام - هر گوشه سی سرلی، سوراغلی

یولا بنزه ییر.

ياتاغا سيغميان، قوللو، بوداقلی

سيله بنزهير...

اولجهيام - ياشيل دوزده دولشير،

بيردن دگيشديرير كهنه يريني...

او آخير، كوكرهير،

او جوشور، داشير،

داغيدا - داغيدا ساحليريني...

جلووا گل سيدی بئله بير آخين،

نوتا سالارديلار اونو نغمه تك.

شكلينى چكمكچون خيرداليقلارين

ئوزگه بير دنيا دان بويالار گرهك.

تز - تز دگيشديرير ئوز مجراسيني،

او، يولا چيخمادان يولونو بيلمير.

سفره چيخاندا ماجراسينين

ايلكيني بيلسهده سونونو بيلمير.

بو يولو هر يولچو بير جور قطع ايدير،

بهى - دوزه نليكدير، زيلي - ذروه دير،

بلى، او ذروه دير!

او ذروه ليكده

اياغين آلتيندان سانكى ير قاچير.

او آياق دگمهين ياشيل گديكده
هر يولچو ئوزونه ئوزو يول آچير.

هر موغام چالانين، موغام ديههين
كچديگى، آچديفى ايز باشقا - باشقا.

عين مقينى هر دينلهيهين

كونلونو يانديران كوز باشقا - باشقا...

مقرور قيز قلعهسى...

او كهنه باكى،

منصور، زابل اوسته اينله دير تارى.

او نه دير؟

سولارين قايلالارداكى

حزين، آستا - آستا پيچميتيلارى...

- نجه دومانلېسان،

گورونمور گوزه

پرده ده، ئورتوكده چيرپينان اورهك،

گيزلى مطلبينى گورمكچون،

بوزه

درينه ايشلهين تخيل گرهك!

هره بواوچاقدان بير اود گوتور،

توتار سسيندهكى درينليكلره،

خیالین گوزیله ایشیدر، گورر،
گیزلی مطلبینی هره بیر جوره.

بیلمیرم، یاشیل دیر، آل دیر سسلرین،
سسینه نه سوزوم؟
لال دیر سسلرین.
مطلبی گیزلی دیر، اینله بیر آنجاق.
دانشیر،

بیلمیریک نه دیر آنجاق...
لال سسین نه بویوک قدرتی وارمیش...
سده، سوزدن بویوک حکمت اولارمیش!..

مبهم دیر،
گیزلی دیر سوزو نغمه نین،
مین سوزدن گوجلودور، بیر خالین سنین.
ای تاریم،

ای نغمه،
ای پریم منیم.
سته نذر دوشور،

چوخ یوخسولام من،
نغمه اول بیلر نذریم منیم،
او داکه، سونو کدور نغمه لریندن.

سوزومده اولسایدی سسینین گوجو،
اونو باشیم اوسته بایراق ایدردیم.
سسیله دنیائی من ترپه دردیم!
یانیب شیریل - شیریل،
آخیب شیر - شیر او
کیم دییه بیلرکه، نه دانشیر او؟
اوندا قوجاق - قوجاق سوز چلنگی وار.
هر سسین، هر خالین نچه رنگی وار.
هر کس، هر گوشه نئی یوزور بیر یره،
گلین بیر آنلیقا باخاق گویلره.
بولودلار بورولور،
بولودلار دونور.
هره نین گوزونه بیر جور گورونور.
یوخ!

همن همن دیر،
گویده،
بولودا.
هره نوز قلیینی گورور بولودا.

یوخسا اینانمادین؟
اینانما، آنجاق،
آن باآن دگیشن او بولودا باخ،

سزده ئوز قلىبنين پنجره سيندن.
اينان گوردوگونه...

اٹله دير البت.
منيم گوردوگومو گورمه سزده سن،
مزده حقيقتم، سزده حقيقت!

سه گاه

اي زابل سه گاهيم، اورتا سه گاهيم،
منيم ئوز امانيم، منيم ئوز آهيم،

سن منه كيمسه دن پاى ويريلمه دين،
سن ئوزگه چشمه دن گتيريلمه دين.
منيم داغلاريمدير سنين قايناغين،
قوشقارين،

كپه زين،

اولو شاه داغين،
باغريندان سيزيليب سن دورولموسان،
منده يووالا نيب منيم اولموسان!
باشقا رنگه سالدی بو زمان سنى.

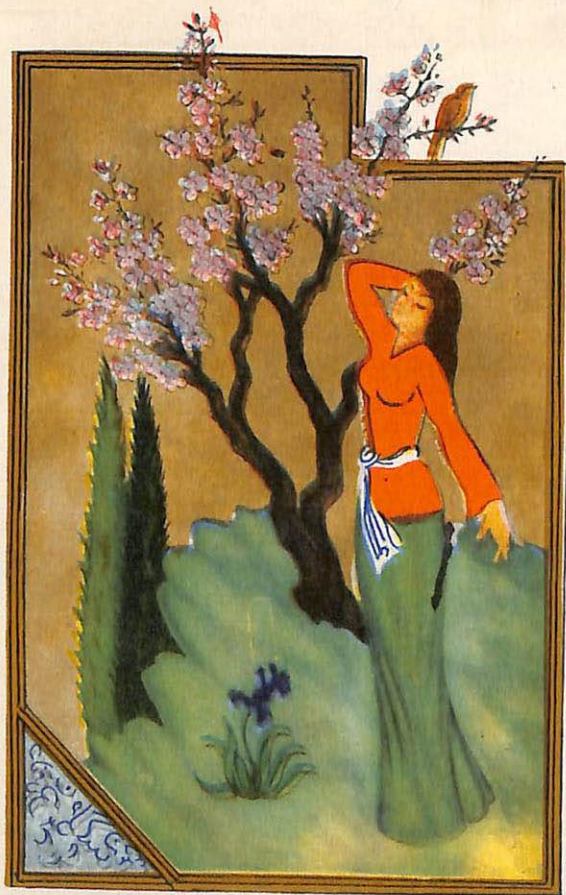
يئيندن ياراتدى صادق جان^۱ سنى،
منيم ئوز درديم سن، ئوز ملاليمسان.
آنامين سودو تگ سن حلاليمسان.

چوبان باياتيسى...

داغلار باشيندان
قارلارا قاريشيب قار - قار آخيدى.
چوللرده بو يلانان گل باخشينندان
كچديكى يوللاردا ايز بوراخيدى...
حزين باياتيلار... چيچكلر كيمى،
داغلاردا كوك آتدى، آرانا چاتدى.
شيرين باياتيلار، ديلك لر كيمى،
بير قلبد بوى آتيب مين قلبد چاتدى.
نه نه مين ديليندن مين ايل ديللنن
سه گاهيم، ئوزون آل، ئوزون جانيمى.
دلغمين ديلينده ديل - ديل ديللنن
آي تئلللى سازلارين تئلللى خانيمى.

اي سارى عاشقين سئوگى داستانى،
اي ملا جمعه نين «اسم پنهانى».

۱ - ۱۹ - نجو عصر موسيقي شناسلاريندان، او، تاردا بويوك
ينى ليكلر ايله ميشدير.

واقفین کونلونو قانا دوندهره
 خمار باخیشدانمی سوزولموسن سن؟
 سه گاه - بیر آرزونون، بیر چیرپینتینین
 مین اوره کدن گلن هیچقیریقلاری.
 سونو اینیلتیلی،
 اولی چیلقین،
 سینمیش بیر اوره گین سسر قیریقلاری...

غمدیر دولایلاری او آغلار سسین.
 آغریلار مایه سی،
 شکایت سوسو...
 بیر هیمه بند اولان بیر غریب کسین.
 کونول هیچقیرتسی، ایچ هونکورتوسو!

دانی شیر، باشیندان ئوتوب کچنی.
 بعضا عصیان ایدیر،
 بعضا اینله بیر.
 گیزی درد لرینه یاندیریر سنی،
 مطلبی گاه آچیر،
 گاه دو گونله بیر.

ایله سالیقی کور دوگونونه
 دیلیله یالواریز: «تز آچیل» - دیر.

توتن کچمیشینی قویوب ئونونه
بایاتی چاغیریر. اونا دیل دییر:
آراز گلدی، یان آخدی،
دیینده مین جان آخدی.
وطن ساری باخاندی
اوره گیمدن قان آخدی.

داغلارین سینه سی نه؟
گون قالخیب سینه سینه
عالمه سیقماز باشیم
سیغیدیر سینه سینه.

عزیزیم گل اولدوم.
یاندیم، آخیر کول اولدوم،
بیر دیل بیلمز قوش اییدیم،
اوخودوم، بلبل اولدوم...
سه گاه — ناله سینه آلیشان کونول،
آلوووتاسف، کوزو خاطره،
کچمیشی یانغیله دانیشان کونول،
قازانجی آغریلار، ئوزو خاطره.

او دییر، دیلیله آمانین، آهین:
— طالع بیر اوره گه گور نه قییمیش!..
منیم چکدیکلریم، هانسی گناهین،

هانسی بد عملین ئوز بهاسییمیش!
بو درده باغلادی منی کیم؟ - دییر.
بمینه، زیلینده او «نئلیم»؟ - دییر.

دردیمین یوکونه تاب گتیرمه دی،
اگیلیب قیریلان بوداغا نئلیم؟
دره لر کچیشم، داغلار آشمیشام،
کونلومده دیکه لن بو داغا نئلیم؟

گناهیم نه اولدی، منی دمام،
دوزنده کسیدیلر، داغدا بیتیمیشم،
ایستی نفسیمله قار اریتمیشم،
شخته یه دوزموشم، سازاغا نئلیم؟
من دانیشان زمان بیر کیمسه دینمز.
سسیم سو یانیدرار، سوزوم بیلینمز.
بویوک آرزولارا دنیا بیر قفس،
دیلمه وورولان قاداغا نئلیم؟

من اود حریصیم، اود منه همدم،
گناه منده دگیل، داشی اریتمم.
بوز توتار، یای گونو بولاغا گیتیم،
نئلیم، بوزا نئلیم، بولاغا نئلیم؟

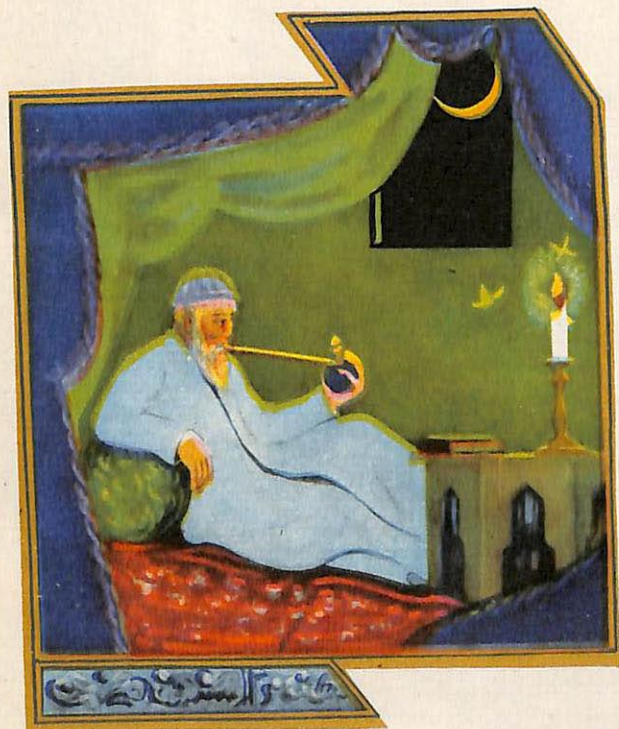
دانیشدی!

گوردوکه، دینله ینلرین،
باشیندان اود چیخدی، گوزلری دولو.
دردیه، غمیله باشقالارینا
عذاب ویردیگینه پشیمان اولدو.

دیدي: - بودا کچر، آخی نئیلهمک؟
همیشه اولمازکه، بیر اوزو گوندوز.
بئله یارانیدیر بو چرخ فلک،
بیر اوزو گجه دییر، بیر اوزو گوندوز.

ای منیم اوره گیم، سن ئوز گوزونله
گجه نی گجه گور، گوندوزو، گوندوز!
ئوز اللرینله
کونولر شاد ایدن عمللرینله
یولونا گل دوز!

نه دییر کونلومو اویماقلا، اویولماقلا سه گاه؟
گوزه گوز یاشلاری تک بیر بئله دولماقلا سه گاه!
کونول میچقیرتسی، قلب آتشی، جان یانقیسی دییر،
سن منیم گوز یاشیم اول، چاغلا سه گاه، چاغلا سه گاه!

آنامین ئوز سودو تك سن حلاليمسان، حلاليم،
نه دويرسن، منى مندن بئله آماقلا سه گاه؟

بيزى دنيانين او، دار چرچيوه سيندن چىخارير،
دلى خالارداكى هونكورتويه دالماقلا سه گاه.

اونون هر پرده سى آه، هر بمى غم، هر زىلى اود،
قلبه آتش چيله يير، حكيم ايله يير آغلا سه گاه.

بختيارين دا كونول تئللىر تىتر بئله جه،
دييه ر آهسته جه هى: «آغلا سه گاه، آغلا سه گاه!»

راست

بخارى باشيندا ائل آغ ساققالى،
اگله شيب

قلىنى آچير سفره تك،
دانيشير، آن بان دگيشير حالى
زوغال چوبوغونو توستوله دهر ك.

سوزلى بم سيمدن زيل سيمه دوشموش.
دانيشير بير عصرين ئوز ياراسينى.

دانشیر آراملا،
طلسمه دوشموش
بیر بری قیزینین ماجراسینی.

داغلاردا گوینه‌ین مجنون‌ور سه‌گاه،
راست — اونون آتاسی... نصیحت ایلر.
مجنون — صحرالارا گتیریر پناه،
آتا — بو سئودانی مزمت ایلر.

راست — مدرک بیر عقل، درین دوشونجه،
دانشیر تمکینله، آراملا تک — تک.
سه‌گاه — بیر ایسته‌گین، عشقین دالینجا
ملهیه — ملهیه قاچان بیر اورهک.
راست — چیلغین قلبله بیر آغ‌ساققالین
ئوگودو، دانلاغی، ارك ایتمه‌سیدیر.
بیر زمان بودره‌ین قلبین، کمالین
آیلیلپ ئوزونو درک ایتمه‌سیدیر.

سه‌گاه — ناله چکن، راست — تدبیرلی‌دیر.
وقارلی، دوزوملو، او، صبرلی‌دیر.
یوز ئولچور، بیر بیچیر.
دوشونور درین.
محیط دنیزی تک او، لنگرلیدیر.

اونون لنگر ووران هر گوشه سينده
درين دوشونجه لر دالدا اينيدير.
گيزلى فكرلرين سيخ ميشه سينده
آرزودان، ايستگدن اود قالانيدير.

فكرلر، فكرلر...

بیر سیرداش اولموش،

انسانا...

درديته دولاندان بری.

راست - جوان دگيلدير.

او، ياشا دولموش،

مدرک بير اوره گين دوشونجه لری:

حيات نه؟

ئولوم نه؟

عمر نه؟

يول نه؟

غفلت يوخوسونو داغيدان نه دير؟

قېشدا ياغان قارى، بهار گلينجه

سيللره دونده ريپ آخيدان نه دير؟

دوزده آياق آچير داغلارين قارى،
هر وقتين ئوز قوشو، ئوز بوداقلارى،
يوخودان قالديريب اولو داغلارى،
بهار هوا سينا اوخودان نه دير؟

چالير اوره كلرى گوز، باخيشيله،
بوئالير كونوللر گوز ياغيئيله.
يرلرى، گويلرى ئوز آخيشيله
حالدان - حالا سالان بو زمان نه دير؟

حكيميله، قصديله نه ديير زمان؟
اوچورور بير ياندان، قورور بير ياندان.
گونشين باشينا دولانير جهان،

فيرلانان فيرلانير، فيرلادان نه دير؟
آي نه، گون نه دير؟
ايلك نه، سون نه دير؟

انيشى گوستريير بيزه داغ كيمنى،
قارانى گوستريير بعضا آغ كيمنى.
دنيانى اويناديير اويونچاق كيمنى،
قصدي بيلينمهين بو اويون نه دير،
آي نه، گون نه دير؟
ايلك نه، سون نه دير؟

بیر عاقلین حکمتلی نصیحتلری دیر راست،
تاریخ دانیشان کهنه روایتلری دیر راست.

عاقل دانشیر، جانلی مثالار چکیر هردن،
بیر طالعین عبرتلی حکایتلری دیر راست.

«عشاق» دا ویریر سرلی سئوالار بیزه رنگ - رنگ
عشقین ده جوابسیز قالان حکمتلری دیر راست.

«دیلکش» ده پیچیلدار بیزه دنیا کدریندن،
انسانین عدالتلی شکایتلری دیر راست.

ئوز دردینی قیشقیرماز، او، آهسته جه سویلر،
لاکن عذابین سون دمی، سرحدلری دیر راست.

دنیا نی گوزل گورمک ایچون قربانا حاضر،
انسانلارین ایلک آرزوسو، نیتلری دیر راست.

ای بختیار، آه آتشی سوز رنگینه گیرمز،
هم دردلی غروب چاغی وهم دان یریدیر راست.

امان اووچو

مارال اندی سرچشمه یه،
سرچشمه دن سو ایچمکه،
بیلمه دی که، یوسقودا دیر
بره سینده «امان اووچو»
یامان اووچو
ظالم اووچو،

قابیرقاسی قالین اووچو،
قاچدی، بیر آز آرالاندی،
شاراق - شاراق!
کوره گیندن یارالاندی،
قاچاممادی... او دایاندی،
گوی چمنلیک قیزیل قاندان
اودا یاندی...

دوندو، باخدی یازیق - یازیق،
ملول - ملول،
اووچو، سنن قولون سینا!
نجه قییدین بو داغلارین

مارالینا؟
گوزلرده کی اوچاره سیز یالواریشا
نجه دوزدون؟

امان اووچو،
تفنگینی چیگنینه سال،
بیر گری دون.

بیر اورا باخ.
بو دهشته کول تیره دی،
گل اوشودو.
باخیشداکی او یالواریش
نغمه اولدو،
دیله دوشدو:

«امان اووچو، وورما منی،
من بو داغین مارالیم.
یارالیم، یارالیم!»
نغمه لرین ایستیسینه
قیزیندیقجا دونوروق بیز،
هیکل لشییر حیرتیمیز.

یاغ یاغیش

آغ یئل اسیر
آغ بولودلار
توپا - توپا،

تئل - تئل اسیر.

آغ یئل اسیر،
بامیققلانان بولودلاری

کولا، کوسا

آسا - آسا...
آغ یئل، آغ - آغ گل بیتیریر.
یاغیشی دا آغ گتیریر...
گویده بولود دامار - دامار.
بو آغ یاغیش
دوز تورپاغین

ایلیگینه

دامار، دامار...
اوغول - اوشاق گوله - گوله
چیخار چوله.
اوز ایسلانار، گوز ایسلانار.
اوغلان قاجار،

قیز ایسلانار.
«یاغ یاغیشیم، یاغ یاغارا،
داش آغارا، داغ آغارا.
آغ بولودون توی گونودور،
گیر ماغارا،

یاغ ای یاغیش،

وور ناغارا!..»

ياغيش ياغير،
اوره گيئين ياغييسينا
داغين داشين.
توت اوجوندان سن گويه چيخ،
بو ياغيشين.
شيريلداير ناوالچالار،
قوپوب دوشور بوداغيندان
كال آچالار.
آرخلار داشار، سيل اوينايار،
گوي ال چالار...
سيللر ييخار بره لري،
ديلمنديره ر

ديبسيز «اوزون دره» لري...
«اوزون دره» —
«شوشتر» يمدن قوپوب دوشدو
سيللر، سولار چاغيلدايان
اوزون — اوزون دره لره.
الوان — الوان هوالاردان آلدغيميز
هوالاردا
ئوز سوزودور كونلوموزون،
آرزوموزون دره لره...

گوي توتولار،
بیر طرفی آچیق اولار،
آچیق یردن گون چیرتدایار.
دییه لرلرکه. ایندی گونش
بولودلارا اولو گونو.
آچیب قیزیل ساچلارینی
گونش یویور ال — اوزونو...
بس بو نه دیر؟ بس بو نه دیر؟
بودا ئوزگه بیر نغمه دیر.

ياغيش کسير...

غوغاسی دا ييتير ديمک
گويون، يرين.
گويون تمیز آيناسينا
عکسی دوشور
چيچکلرين...
چيچک آچير ساغدان سولا
گويون طاغی
گوي اوزونه چتر چکیر
گوي قورشاغی
«فاطمه ننه حانا قورور»
حاناداکي رنگلره باخ...

کتاب کیمی او، اوخونور
 ورق - ورق.
 او - اوره گین گاه غصه لی،
 گاه فرحلی حاللاریمی؟
 او موغامین الوان - الوان خاللاریمی؟
 هر گوشه ده نهجه - نهجه
 رنگ چاغلاییر
 سسلر ائله انگین دیرکه،
 آجیب گنیش قوللارینی
 بودنیانی قوجاقلاییر.
 افسانه وی نه نه میزین
 اوره گینین تئللریندن
 حاناسینا بند ایتدیگی سوسلره باخ.
 سسلرده کی رنگلره باخ...
 رنگرده کی سسلره باخ...
 گاه دا اولور، یاغیش کسمیر.
 ائله یاغیر، یاغیر ینه...
 نه اکینه گیدن اولور نه بیچینه.
 چیگینلرده حیات یوکو داغدان آغیر.
 بیر یاندان دا یاغیش یاغیر.
 سپه لئیر سولا، ساغا
 امان ویرمیر گوز آچماغا...

نغیلمه لی؟
 - پاس آتیدیر اوراقلار.
 زمیلرده دیش قیجادییر
 آلاقلار.
 هر قاپیدان پای اوموب
 قودو گزیر اوشاقلار:
 «قودو، قودو دورسانا
 چومچه نی دولورسانا...»
 اکین - بیچین عشقینه،
 اوره ک یانیر،
 دیل یانیر.
 بیزیم ماهنیلاریمیز
 بعضا بئله یارانیر.

سایاچیلار

دوزده قیزیل بورکویه
 داغدا بورانا دوشدوک.
 یابدا داغا اوز توتوب
 قیشدا آرانا کوچدوک.

قیشدا دهیه ایویمیز
یایدا آلاچیق اولدو.
قلبیمیز تک، ایویمیز
هامییا آچیق اولدو.

دوشدوک قارا، سازاغا
هم قول اولدوق، هم آقا.
قوندوق آزاد قوش کیمی
بیز بوداقدان بوداغا.

سرحد تانیما دیق بیز،
آرخالاندیق داغلارا.
لیبریمیز بول آچدی،
یاخینا، اوزاقلارا...

قویون - قوزو بسله دیک.
داغ بیزه سرداش اولدو.
یا یالقلارین چیچگی
بیزه اگین - باش اولدو.

«نه نه هم قویونون آغی،
دولاندی، گللی داغی،

چوبانا چاریق باغی،
فیزلارا جهیز آغی...

نه نه هم آدلی قویون،
دولانیب گلی قویون.
گلینلر، گوزه میندن
توخویار خلی قویون.

نه نه هم، آنازلی قویون،
قرقاول گوزلو قویون.
پنیری کسمه - کسمه
قاتیغی اوزلو قویون...»

داغلاردا کی سولارین
سسی،

نغمه میز اولدو.
داغلارین چای سویو تک
قلبیمیز تمیز اولدو.

داغلاردان آلیغیمیز،
نغمه نی

قلبیمیزین
فریادینا چویردیک.

آراندان کسدیگیمیز
قارغی توتکه ویردیک.

بیز نغمه یله او یانیب
نغمه یله ده یاتاردیق،
بیز قویونو، قوزونو،
نغمه لرله اوتاردیق...

«نه نه من آناریش قویون،
یونو بیر قاریش قویون.
چوبان سندن کوسوبدو
سودو ویر باریش، قویون».

اوجا داغلار، شیش قایالار بویونجا
زیله چکر بایاتینی چوبانلار.
بو سسده کی ملاحتی دویونجا
قویون — قوزو اوتا گلر، دیل آنلار.
کیچیک — کیچیک آرخلاریم —
بایاتیلار — سایاچیلار، لایلالار —
قایالاردان سیزیلار،
دره لره های سالار.
کوره چاتار،

آرازیما جان آتار،
بیزیم موغام دریامیزی یارادار.

سؤینچ بیزی گولدورورسه،
غم آغلادیر.
سوزون ئوزو نه آغلاییر،
اما بیزی هم گولدورور، نه ده گولور،
هم آغلادیر.
بوخ، سوز دگیل، سسدیر آخی،
قهقهه ده،
هونکورتوده.
مین جمله دن داما بویوک
مطلب یاتیر

بیرجه قیریق هونکورتوده.
کونول سسی — کونول ده لر.
نغمه لرین اولی دیر
هونکورتولر، قهقهه لر.
بلکه انسان
سؤینجینی، کدرینی
نغمه لرله سویله مزدی
بیزیم کیمی هونکور — هونکور آغلا سایدی،

قېڭە چىگىپ گولسىدى سوز.

يوخ، نغمەلر يارانمازدى،

قلىمىزدىن كچنلرى

تمام دىيە بىلسىدى سوز.

سوزدىن اول سس يارائىر

نغمەلردىر ايلك دىلىمىز.

نغمەلردىر

سوزوموزون، فكىرىمىزىن

ابتداسى.

نغمەلردىر

دىلىمىزىن القباسى!

داش اورە گلرەدە يانئىپ داشلارى سىندىردى موغام.

حقە دشمن اولانى حقە تاپىندىردى موغام.

نە گمان ايله ميسن اونداكى طلسملىرى سن،

«كورو آهيله قوروتدو»، «سالى ياندىردى» موغام.

اونون هر گوشەسى بىر خاطره، بىر جانلى كتاب،

كچىلن يوللارى هردن بىزە آندىردى موغام.

سو چىلر كىنلى اورە گلرەدە غضب تونقاليئا،

نچە قصىدىن ئونونو كسى داياندىردى موغام.

او — اورەك يانغىسى، گوز ياشلارى، بىر چنگە پولود.

اويادىب يادداشى، وجدانى اوتاندىردى موغام.

دفن ايدىن سىز منى زابل — سەگەھىن مايەسىنە،

دىيرىم، بلکہ منى بىر گون اوياندىردى موغام.

چوخ كتابلار اوخودوم، ظن ايله دىم، بختيارام،

منه چوخ مطلبى آهسته جە قاندىردى موغام.

کتابین ایچینده کیلر

الوان چیچکلر

آذربایجان اوغلویم

وطن وار

تکلیک

ساتقینلیق

دوزوم

آد گونی

قوجالار

ئوز دنیام منیم

آتا و اوغول

آغا هدیه سی

منیم آنام

بارماقلار

جوانلیقدا - قوجالیقدا

حسرت

بیر گل ایله یاز آچیلماز

وطندن - وطنه

تاریخین قانونو

اوستاد شهریارین سلیمان رستمه گوندردیگی مکتوبا

جواب

۵

۱۱

۱۳

۱۶

۱۹

۲۰

۲۲

۲۴

۲۷

۲۸

۲۹

۳۱

۳۳

۳۴

۳۵

۳۶

۳۹

عین یاشدااییق

کمان ناله چکیر

حسرت

قوشمالار و گرایلیلار

دنیانین

دولدور اوره گینی

بول گوروم

بهانه دیر

آلاتورانلیق

یالان دنیا

انسان گویده آی کیمیدیر

دوداقد ا گز

اولدو

سئوگی یوخولاری

سنی آندیقجا

من درددن قاچاندا

بوز اولموشام

غزللر

موغام (پوئما)

۴۲

۴۶

۵۰

۵۱

۵۲

۵۳

۵۴

۵۵

۵۶

۵۷

۵۸

۵۹

۶۱

۶۲

۶۴

۶۵

۷۲

Ваһабзадэ Б.

В13

Муғам. Ше'рләр вә поема. (Азәрбај-
чан дилиндә әрәб әлифбасы илә.) Б., Ја-
зычы, 1982.

136 с.

Бәхтијар Ваһабзадәнин бу китабына мұхтәлиф ил-
ләрдә јаздығы ше'рләр, гошмалар, гәзәлләр вә «Муғам»
адлы поемасы дахилдир.

В

70303-82

Дөвләтнәшркәмун гәрары.

С(Аз)2

М-656-82

№ 353. 30.XII.1981

Бахтияр Махмуд оглы Вагабзаде

МУГАМ

Стихи и поэма

(на азербайджанском языке арабской графикой)

Баку — 1982

Редактору М. Мүчири. Рассамы Ф. Әфәндијев.

Бәдии редактору А. Мәммәдов.

Техники редактору С. Бағырова.

Корректорлары Л. Гәдирзадә. Ә. Исмајылов.

ИБ № 1442.

Јығылмаға верилмиш 9. 02. 1982-чи ил. Чапа имзалан-
мыш 7. 06. 1982-чи ил. Қағыз форматы 60х90^{1/32}. Қағыз
№ 1. Јүксәк чап үсулу. Физики вә шәрти ч. в. 4,25+4 јап.
Учот нәшр. вәрәги 3,45. Сифариш № 149. Тиражы 3 000.
Гижмәти 70 гәп.

Азәрбајчан ССР Дөвләт Нәшријат, Полиграфија вә
Китаб Тичарәти Ишләри Комитәси. «Јазычы» нәшријаты
370088. Бақы. Киров проспекти, 18.

26 Бақы комиссары адына мәтбәә, 370005. Бақы, Әли
Бајрамов күчәси, 3.

176402

AZL